

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

**НАУКА
SCIENCE**
Organ Presidiuma Natsional'noy akademii nauk Azerbaydzhan'a
Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

№ 03 (1443)

Cümə, 24 yanvar 2025-ci il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

Prezident İlham Əliyev Davosda Strateji tərəfdaşlıq və yeni əməkdaşlıq perspektivləri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Dünya İqtisadi Forumunda iştirak etmək üçün yanvarın 20-də İsvəçə Konfederasiyasına səfər edib.

Dövlətimizin başçısı həmin gün Davosda CGTN (China Global Television Network) televiziyonuna müsahibə verib.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev "OliverWyman Group" şirkətinin Baş icraçı direktoru Nik Studer ilə görüşüb.

Söhbət zamanı Nik Studer "OliverWyman Group" şirkətinin beynəlxalq strateji idarəedici şirkət olaraq ölkəmizdə müxtəlif qurumlarla mümkin əməkdaşlıq istiqamətlərinə toxunub, Azərbaycanın iqtisadi transformasiya prosesinin, siğorta, maliyyə bazarının müxtəlif istiqamətlərinin inkişafı, enerji sektorunda, o cümlədən ənənəvi və yaşıl enerji sahələrində həyata keçirilən layihələrə, kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracına, bölgədə yeni ticarət imkanlarını əhatə etməklə dəyər zəncirinin lokallaşdırılmasına maraq göstərdiklərini qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı şirkətin Azərbaycana marağını dəstəkləyərək, ölkəmizin müvafiq qurumları ilə "OliverWyman Group" arasında əməkdaşlığın qurulması məsələsinin əhəmiyyətinə toxunub, gələcəkdə bu əməkdaşlığın hər iki tərəf üçün faydalı olacağını bildirib.

Prezident İlham Əliyev yanvarın 21-də Davosda qarşı tərefin müraciəti əsasında Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkeviçs ilə görüşüb.

Görüşün ikiterəfli əlaqələrin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaratdığı və əməkdaşlıq perspektivlərinin müzakirəsi baxımından öne mi vurgulanıb.

Həmin gün Prezident İlham Əliyevin qarşı tərefin müraciəti əsasında "The Goldman Sachs Group Inc." şirkətinin qlobal məsələlər üzrə prezidenti Cared Kohen ilə görüşü olub. Azərbaycan ilə "The Goldman Sachs Group Inc." şirkəti arasında əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb, ölkəmizlə şirkət arasında 2010-cu ildən uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyi məmənnuluqla vurgulanıb.

Dövlətimizin başçısının qarşı təreflərin müraciəti əsasında İraq Respublikasının Prezidenti Əbdüllətif Camal Rəşid və İraq Kürdistan Regionunun Baş naziri Məsrur Bərzani ilə de görüşü olub.

Azərbaycanla İraq arasında ikiterəfli əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, birbaşa təyyarə reyslərinin təşkil və hökumətlərə rəsmi komissiyanın fəaliyyəti ilə əlaqədar məsələlər müzakirə edilib.

Azərbaycanla İraq Kürdistan Regionu arasında iqtisadi, ticari, mədəni, humanitar əlaqələrin inkişaf etdirilməsi barədə de fikir mübadiləsi aparılıb. Biznes dairelərinin qarşılıqlı səfərlərinin təşkilinin, onların arasında bir-başa təmasların yaradılmasının və biznes-forumların keçirilməsinin vacibliyi qeyd olunub.

Davosda dövlətimizin başçısı qarşı tərefin müraciəti əsasında "DP World" şirkətlər qrupunun sədri və icraçı direktoru Sultan Əhməd bin Sulaim ilə görüşüb.

Müzakirə zamanı "DP World" şirkətlər qrupunun ölkəmizdəki fəaliyyətinin perspektivlərinə, Şimal-Cənub və Şərqi-Qərb nəqliyyat dəhlizlərinin yaratdığı imkanlara diqqət çəkilib. Azərbaycanın regional nəqliyyat qoşağı kimi rolü xüsusi vurgulanıb, mümkin əməkdaşlıq istiqamətlərinə baxılıb.

Prezident İlham Əliyevin Almaniya Federativ Respublikasının Kansleri Olaf Şolts ilə görüşündə təreflər əvvəlki müzakirələri məmənliyətlə xatırlayıblar. Kansler Olaf Şolts, Almaniyanın Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülh və sabitliyin təmin edilməsinə dair səyələri dəsteklədiyi vurgulayıb. Eyni zamanda, ikiterəfli münasibətlər, Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq perspektivləri və regional sabitlik məsələləri nəzərdən keçirilib.

Azərbaycan-İsrail münasibətlərinin müzakirə edildiyi görüşdə ikiterəfli əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olduğu bildirilib. İsrail Prezidenti İsxak Herşoq ölkəmizə rəsmi səfərini xatırladıb və iqtisadi-ticari əlaqələrin inkişafından razılığını bildirib.

Görüşdə, Azərbaycan yəhudi icmasının digər xalqlar və icmalarla sülh və harmoniya şəraitində yaşamasını təmin edən şəraitin yüksək qiymətləndirildiyi vurgulanıb.

Prezident İlham Əliyevin digər görüşü "Carlsberg Group" şirkətinin Müşahidə Şurasının sədri Henrik Poulsen və Baş icraçı direktoru Yakob Aarup-Andersen ilə olub. Şirkət rəhbərləri Azərbaycanda mövcud olan investisiya mühitində məmənnuluqlarını ifadə ediblər.

Görüş zamanı "Carlsberg Group"un Azərbaycandakı fəaliyyətini genişləndirmək planları müzakirə edilib və ölkədəki mülkiyyət hüquqlarının qorunmasının yüksək səviyyədə olduğu qeyd olunub.

Prezident İlham Əliyev növbəti gün Davosda bir sıra yüksək səviyyəli görüşlər keçirib. Bu görüşlər qarşı təreflərin müraciəti əsasında baş tutub və bir çox mühüm məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb.

Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə görüş zamanı Azərbaycan ilə Ukrayna arasında siyasi, iqtisadi və humanitar əlaqələr, energetika sahəsində əməkdaşlıq, həmcinin regional təhlükəsizlik məsələləri müzakirə edilib.

ABŞ-in Xristian Liderlər Konqresinin rəhbəri Connı Mur ilə keçirilən görüşdə, Azərbaycanda dini azadlıqların təmin olunduğu, müxtəlif xalqların və dinlərin nümayəndələrinin ölkəmizdə tarixən sülh, əmin-amanlıq və harmoniya şəraitində yaşamaları məmənnuluqla vurgulanıb. Həmcinin Azərbaycan-ABŞ əlaqələrinin Tramp dönəmində müsbət perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Dövlətimizin başçısı Bayden-Blinken administrasiyası dövründə ABŞ tərəfindən Azərbaycana qarşı qərəzi münasibət göstərildiyini və bunun da nəticəsində ikiterəfli əlaqələrin böhrana sürükəndiyini deyib, 907-ci düzəlişin yenidən bərpasını məhz elə Bayden-Blinken administrasiyasının nankorluğunun təzahürü kimi dəyrənləndirib.

Prezident İlham Əliyevin Avropa Yenidənqurma və İnkışaf Bankının prezidenti Odile Reno-Basso ilə görüşündə isə ölkəmizlə Avropa Yenidənqurma və İnkışaf Bankı arasında həyata keçirilən bir sıra layihələrə diqqət çəkilib, bu xüsusda Gəncə şəhərinin su təsərrüfatı ilə bağlı layihənin icra olunmasının Bank tərəfindən maliyyələşdirilməsinə razılıq bildirilib.

Ölkəmizdə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan vacib layihələrdən danışan Prezident İlham Əliyev su təsərrüfatı, nəqliyyat, Bakı şəhərinin inkişafı istiqamətlərində icra olunan işləri qeyd edib. Söhbət zamanı Avropaya yaxşı enerjinin ixracı, bununla bağlı həm Gürcüstanla, həm də Mərkəzi Asiya ölkələri ilə regional əməkdaşlıq layihələri və imkanları barədə müzakirələr aparılıb.

Sonra Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Yenidənqurma və İnkışaf Bankı arasında "Gəncə şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemini yenidən qurulması üçün kredit sazişi" imzalanıb.

Prezident İlham Əliyev Xorvatiyanın Baş naziri Andrey Plenkoviç ilə görüşdə enerji təhlükəsizliyi və iki ölkə arasında əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə edib. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, ölkəmiz Avropa İttifaqı üçün pan-Avropa enerji təchizatçısı kimi qiymətləndirilir.

Ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi və Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələri məsələsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb, bu istiqamətdə hökumətlərə rəsmi komissiyanın rolu qeyd olunub. Baş nazir Prezident İlham Əliyevi Xorvatiyaya rəsmi səfərə dəvət edib.

Dövlətimizin başçısının bu görüşləri Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdəki mühüm rolunu bir daha nümayiş etdirir və ölkəmizin əməkdaşlıq sahəsində qarşısında duran geniş perspektivləri ortaya qoyur.

Qeyd edək ki, yanvarın 24-nə qədər davam edəcək Davos Dünya İqtisadi Forumunda mühüm məsələlər müzakirə olunacaq.

AMEA-nın kollektivi 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsini anıblar

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının kollektivi 20 Yanvar faciəsinin 35-ci ildönümü ilə əlaqədar Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər.

Elmi ictimaiyyətin nümayəndəleri şəhidlərimizin məzarları üzərində qərənfillər düzüb, onların əziz xatirəsini ehtiramla yad edib, ruhlarına dualar oxuyublar.

AMEA Rəyasət Heyətinin iclasında 20 Yanvar faciəsinin qurbanlarının əziz xatirəsi yad edilib

Qımız tərəfindən əziz tutulub, onların ailə üzvləri dövlətimizin diqqət və qayğısı ilə əhatə olunub.

Akademik Isa Həbibbəyli AMEA-nın elmi müəssisəsi və təşkilatlarında 20 Yanvar faciəsinin 35-ci ildönümü ilə bağlı tədbirlərin keçirildiyini, sərgilərin təşkil olunduğunu, bu tədbirlər vasitəsilə şəhidlərimizin göstərdiyi qəhrəmanlıqların gənc nesilləre çatdırıldığını bildirib.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin növbəti iclasında 20 Yanvar faciəsinin 35-ci ildönümü ilə əlaqədar faciə qurbanlarının əziz xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad edilib.

Tədbirdə çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik Isa Həbibbəyli 20 Yanvar faciəsinin müasir Azərbaycan Respublikasını müstəqilliye aparan yolunda dönüş nöqtələrindən biri olduğunu, xalqımızın qəhrəmanlığı və Ulu Önder Heydər Əliyevin qətiyyəti sayəsində SSRİ rəhbərliyinin öz məkrili məqsədlərinə nail ola bilməklərini söyləyib. Qeyd edib ki, 20 Yanvar hadisələri zamanı xalqımızın qəhrəman oğul və qızları ağır silahlansılmış sovet ordusuna qarşı əliyalın mübarizə apararaq azadlıq və dövlət müstəqilliyimiz uğrunda canlarından keçmiş, müqəddəs şəhidlik zirvəsinə ucalmışlar. Ha-

disəyə ilk hüquqi-siyasi qiyməti Ulu Önder Heydər Əliyevin verdiyini deyən akademik Isa Həbibbəyli Ümummilli Liderin Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyindən gələrkən Qanlı 20 Yanvar haqqında beynəlxalq ictimaiyyət məlumat verərək xalqımızın haqq səsini dünyaya çatdırıldıqını, SSRİ rəhbərliyinə və həsi eməllerini cesaretlə dileyəndirdiyini söyləyib.

Akademik Isa Həbibbəyli 20 Yanvar hadisələrinin Azərbaycan tarixine faciə kimi daxil olsa da, xalqımızın həyatında dönüş nöqtəsi olduğunu, milli birliyimizi, həmreyliyimizi daha da möhkəmləndirdiyini bildirib.

Qeyd edib ki, öten 35 il ərzində 20 Yanvar faciəsinin qurbanları daim xal-

Daha sonra AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e. akademik Gövhər Baxşeliyeva 20 Yanvar faciəsinə aparan yol, xalqımızın qəhrəman oğul və qızlarının şücaəti. Ulu Önder Heydər Əliyevin hadisəyə verdiyi hüquqi-siyasi qiymət, Prezident İlham Əliyevin şəhid ailələrini göstərdiyi diqqət və qayğıya hər olunmuş geniş məruzə ilə çıxış edib.

Akademik Gövhər Baxşeliyeva 20 Yanvarın Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səfəhisini kimi daxil olduğunu qeyd edib. Bildirib ki, Azərbaycanın müstəqilliyi, azadlığı uğrunda mübarizəyə qalxan xalqımızın 1990-ci il yanvarın 19-dan 20-ne keçən gecə sovet ordusunun ağır hərb teknikasının qarşısına əliyin çıxaraq əsl fədaili göstərmiş ve xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə növbəti sehifə yazmışlar.

Ümumxalq Hüzn Günü ilə əlaqədar virtual və ənənəvi sərgi

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzn Gününe həsr edilmiş sərgi təşkil edilib.

MEK-in fondlarındakı nəşrlər əsasında hazırlanın, həm ənənəvi, həm də virtual olaraq oxucuların istifadəsinə verilən sərgidə Azərbaycan və xarici dillərdə "Azərbaycan faciələrinin təqvim", "Azadlıq carçıları", "Şəhidlərimiz - qurru yerimiz", "20 Yanvar şəhidləri", "Ağla qərəfil, ağla", "Yanvar təlatümü", "20 Yanvar qan yaddaşımızdır", "Qan borcu", "Parçalanmış millətin harayı", "Vətən", "Azərbaycanlılara qarşı soyqırım gerçəklilikleri", "İstiqlal ulduzları", "Milli qəhrəmanlar", "Şəhid idmançılar", "Bir ölümün acığına", "Müdaxilə", "Qara gündəlik", "Şəhidlər dastanı", "Mən şahidəm ki..." və digər ədəbiyyatlar yer alıb.

Virtual sərgide nəşrlərlə yanaşı, bu qanlı hadisələrə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin münasibəti, bəyanatları, Prezident İlham Əliyevin 20 Yanvar əlli illeri və şəhid ailələrinə daim diqqət və qayğısı da öz ekşini tapıb.

Nəşrlərdə tarixən başı balalar çəkmış Azərbaycanın ayrı-ayrı illərde üzləşdiyi fəlakət və faciələrin təqvim tarixləri, fotosəkilləri, hadisələr zamanı verilmiş fərman və bəyanatlar eks olunub, həmçinin bu faciəyə gətirib çıxarmış proseslər təhlil olunub. Ənənəvi sərgi iki həftə müddətində davam edəcək.

Qeyd edək ki, AMEA-nın bütün elmi-tədqiqat müəsisi və təşkilatlarında 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzn Gününe həsr olunmuş silsilə tədbirlər keçirilib.

"Konstitusiya qarşısında AMEA-nın Kimya Elmləri

Yanvarın 16-da Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik Isa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, elmi-tədqiqat müəssisələrinin rəhbərləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdürü və aidiyəti şəxsler iştirak ediblər.

İclasdan əvvəl AMEA-nın Kimya Elmləri Bölmesinin və "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin 2024-cü il üzrə elmi, elmi-təşkilati fealiyyətinə həsr olunmuş sərgiye baxış keçirilib.

Iclası giriş sözü ilə **akademik Isa Həbibbəyli** açaraq tədbirin gündəliyi barədə məlumat verib.

Övvəlcə akademik Vaqif Fərzəliyev, akademik Dilqəm Tağıyev, akademik Abel Məhərəmova və akademik Cavad Abdinova AMEA-nın Fəxri fərmani təqdim edilib.

Iclasda müzakirə edilən ilk məsələ **Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik ili" elan edilmesi haqqında"** 28 dekabr 2024-cü il tarixli Sərəncamı və AMEA-nın qarşısında duran vəzifələr haqqında olub.

Akademik Isa Həbibbəyli qeyd edib ki, 2024-cü il ölkəmizin tarixində elamətdar hadisələr yadda qalıb, bütün dünyanın diqqəti Azərbaycanda olub və dövlətimiz BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasını (COP29) yüksək səviyyədə təşkil etməkə qlobal problemin hellinə öz töhfəsinə verib. AMEA rəhberi COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinin müstəqillik tariximizin ən ənəmlisi hadisələrindən biri olduğunu söyləyib və belə mətbər tədbirin ölkəmizdə keçirilməsinin Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq miqyasındaki nüfuzunun göstəricisi olduğunu deyib.

Akademik Isa Həbibbəyli ötən ilin həm də "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" kimi yadda qaldığını söyləyib. 2024-cü ildə ölkəmizdə, o cümlədən Akademiyada bu istiqamətdə geniş Tedbirler planının icra olunduğunu, ağacəkmə aksiyalarının keçirildiyini, bu problemin maliyyəti və həll yollarını eks etdirən sanbalı elmi nəşrlərin, məqalələrin işi üzü gördüyüni diqqətə çatdırıb.

Akademik Isa Həbibbəyli bildirib ki, dövlət başçısının rəhbərliyi ilə ərazi bütövlüyüümüzün və suverenliyimizin tam bərpa olunduğu hazırkı şəraitdə dövlət başçısının xüsusi diqqət və qayğısı ilə AMEA-nın xüsusi inkişaf mərhəlesi nə qədəm qoyduğunu qeyd edən akademik Isa Həbibbəyli bildirib ki, alımlarımızın qarşısında yeni tarixi mərhələnin elmi salnaməsini yaratmaqla, ölkəmizin iqtisadi gücünün və beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsinə, ictimai fikrin möhkəmlənməsinə əsas verən tədqiqatlar aparmanın ibarət olmalıdır.

Akademik Isa Həbibbəylinin çıxışı dinləniləndikdən sonra Rəyasət Heyəti tərəfindən müvafiq qərar qəbul edilib.

Iclasda müzakirə olunan növbəti məsələ **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında** olub.

27 mart 2025-ci il tarixində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının yaranmasının 80 illiyinin tamam olduğunu qeyd edən akademik Isa Həbibbəyli Rəyasət Heyətinin müvafiq qərarına əsasən, AMEA-nın yubileyinin keçirilməsi ilə geniş Tedbirler planının təsdiq edildiyini diqqətə çatdırıb.

AMEA prezidenti il ərzində Akademiyanın 80 illik yubileyi ilə bağlı yerli və beynəlxalq konfransların keçiriləcəyini, kitabların, məqalələrin çap olunacağı, sərgilərin təşkil edilecəyini bildirib və AMEA-nın yubileyinə dair Tədbirlər planının yüksək elmi-təşkilati səviyyədə həyata keçirilməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlarını verib.

Iclasda müzakirə edilən növbəti məsələ **AMEA-nın Ümumi Yığıncağının keçirilmə vaxtının təyin edilməsi və gündəliyinin təsdiq edilməsi haqqında** olub. Akademik

və Suverenlik İli"ndə AMEA-nın duran vəzifələr müzakirə olunub

Bölməsi və "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin hesabatı

İsa Həbibbəyli vurgulayıb ki, AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarında 2024-cü ildə aparılan elmi-tədqiqat işlərinin yekunlarına dair hesabatlar, həmçinin AMEA-da həyata keçirilən genişməqyaslı İslahatların növbəti mərhələlərinin müzakiresini təmin etmək, digər nazirlilik və dövlət qurumlarının tabeliyində olan elmi və ali təhsil müəssisələrində əldə edilmiş mühüm elmi nəticələr dair müzakirələrin həyata keçirilməsi məqsədilə Akademianın bütün üzvlərini özündə birləşdirən AMEA-nın Ümumi Yığıncağının keçirilməsi zərurəti yaranmışdır. Qeyd edib ki,

məhsullar və tullantılar əsasında neft və neft kimya məhsullarının, biomenşəli yanacaqların istehsal texnologiyalarının elmi əsaslarının öyrənilməsi və tətbiq üçün təkliflərin verilməsi, Azərbaycan neftlərində sərtleşmiş dünya standartlarına uyğun olan yanacaqların, yağıların, bitumların, xüsusi mayələrin və müxtəlif təyinatlı kompozisiyaların alınma texnologiyasının elmi əsaslarının işlənilərə hazırlanması, təcrübə nümunələrinin alınması, sınaqları və tətbiqi, mineral və bərpa olunan xammal emalının fiziki-kimyevi əsasları və yeni qeyri-üzvi funksio-

n 5720 istinad qeyde alınıb. Həmçinin bölmə üzrə elmi müəssisələrin patent almaq üçün 51 iddiə sənədi verdiyi, respublikada 33, xaricdə 2 patentin alındığını diqqətə çatdırıb.

O, həmçinin bölmə əməkdaşlarının elməmətrik göstəricilərini təqdim edib, kadr potensialı və kadr hazırlığı, elm və təhsilin integrasiyasının gücləndirilməsi, elmin populärəşdirilməsi istiqamətində atlant addımlar, bölmənin elmi jurnalları, beynəlxalq əməkdaşlıq və təltiflər barədə məlumatları diqqətə çatdırıb.

can Milli Ensiklopediyasının növbəti cildləri üzərində işlərin aparılması istiqamətində fəaliyyət göstərmədir.

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı Tədbirlər Planı"nın müvafiq bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə çoxsayılı elmi materialların dərc edilməsi ilə yanaşı, en fundamental nəşrlərdən biri kimi, 2023-2025-ci illər ərzində "Heydər Əliyev Ensiklopediyası"nın hazırlanması nəzərdə tutul-

tarixi-memarlıq qoruqlarının yaradılmasında, ölkənin təbii sərvətlərinin öyrənilməsi və səmərəli istifadəsinin təşkilində və s. haqqında etraflı məlumatları əhatə edəcəkdir. Natiq hazırda sözüyü uyğun olaraq 800-ə qədər məqalənin ilkin variantının yazılığını və məqalələrin redaktəsinin həyata keçirildiyini bildirib.

Bundan əlavə, 2024-cü ildə Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının 11-ci cildi Elmi Mərkəzin elmi redaksiyaları tərəfində hazırlanaraq çapa təqdim edilib.

Dilqəm Tağıyev

Adil Qəribov

Vaqif Abbasov

Abel Məhərrəmov

Şaiq İbrahimov

AMEA-nın yeni Nizamnaməsinə əsasən, Akademianın Ümumi Yığıncağının keçirilməsi vaxtinin təyin edilməsi və Ümumi Yığıncağın iclaslarının gündəliyinin tərtib olunması AMEA-nın Rəyasət Heyeti tərəfindən həyata keçirilir.

İclasda həmçinin filologiya elmləri doktoru Sərxan Xəvəri AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinin "Filologiya və sənətşünaslıq" journalının baş redaktorunu təyin edilib.

Daha sonra AMEA-nın Kimya Elmləri Bölməsinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı dinişənilib. Hesabatı **AMEA-nın vitse-prezidenti, bölmənin Elmi şurasının sədri akademik Dilqəm Tağıyev** təqdim edib.

Akademik Dilqəm Tağıyev diqqətə çatdırıb ki, 2024-cü ildə Kimya Elmləri Bölməsinin əhəmiyyətli elmi müəssisələrde 12 problemdə aid 41 mövzuya dair 113 tədqiqat işi, 139 mərhələ aparılıb, 2 mövzu, 58 iş, 139 mərhələ tamamlanıb və bu tədqiqatlardan 6-sı tətbiq olunub.

Bölmə əməkdaşları tərəfindən hesabat ilində alternativ və bərpa olunan xammal mənbələri, yan-

nal materialların sintezi, katalizin fundamental əsaslarının inkişaf etdirilməsi, yeni katalizatorların və adsorbentlərin yaradılması, Zərif üzvi sintezin və kompüter modelləşməsinin imkanlarından istifadə etməklə yüksək təsire malik fizioloji birləşmələrin, o cümlədən, dərman maddələrinin, müxtəlif təyinatlı üzvi reagentlərin və kompozision materiallarının məqsədli sintezi və funksional təsihi mexanizminin öyrənilməsi, antimikrob xassələrə malik polimer maddələrinin alınması, fotohəssas və optiki şəffaf rezist materialların sintezi, aerokosmik sahədə tətbiq üçün poliefifuretan (PEU) formalimberlər əsasında kompozisiyanın və polad ərintilərin alınması kimi və digər problemlər üzrə müəmmələr dair 113 tədqiqat işi, 139 mərhələ aparılıb, 2 mövzu, 58 iş, 139 mərhələ tamamlanıb və bu tədqiqatlardan 6-sı tətbiq olunub.

Bölmənin əhəmiyyətli elmi müəssisələrin nəşr fəaliyyəti barədə məlumat veren akademik Dilqəm Tağıyev bildirib ki, 2024-cü ildə bölmə əməkdaşlarının 9 kitabı, 16 monografiyası (3-ü xaricdə), 435 məqaləsi (229-u xaricdə), 677 tezisi (208-i xaricdə), 5 dərslik, dərs və sait və elmi-kütüvə nəşri çap edilib, bu məqalələrdən 283-ü "Web of Science" və "Scopus" bazalarına daxil olan impakt faktorlu jurnalarda dərc olunub, əməkdaşların əsərləri-

dərc olunub, əməkdaşların əsərləri-

Sonra AMEA-nın müşaviri akademik Adil Qəribov, Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun baş direktoru akademik Vaqif Abbasov və Bakı Dövlət Universitetinin kafedra müdürü akademik Abel Məhərrəmov hesabat etrafında çıxış edib, bölmənin 2024-cü ildəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndiriblər.

Müzakirələrdən sonra AMEA-nın Gənc Alım və Mütəxəssislər Şurasının sədri kimya üzrə fəlsəfə doktoru Elmir Babayev AMEA Rəyasət Heyətinin qərarını səsləndirib. Qərarda Kimya Elmləri Bölməsinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı məqbul hesab edilib, elde olunmuş müəmmələr dərman mərhələlərinin AMEA-nın illik hesabatına daxil edilməsi qərara alınıb və bölməyə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Daha sonra "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin 2024-cü il üzrə elmi, elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı dinlənilib. Hesabatı Mərkəzin direktor müavini professor Şaiq İbrahimov təqdim edib.

Qeyd edilib ki, 2024-cü ildə "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı "Heydər Əliyev Ensiklopediyası"nın hazırlanması və Azərbay-

can Mərkəzinin sahələr üzrə elmi redaksiyaları Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının 12-ci cildinə aid məqalələrin ilkin redaksiya variantını hazırlayaraq, yoxlanılması üçün müvafiq humanitar və təbiət elmləri üzrə elmi-ədəbi nəzarət və bibliografiya redaksiyalarına təhvil verilər.

"Heydər Əliyev Ensiklopediyası" Ümummilli Liderin Azərbaycanın dövlət strukturlarının və dövlət rəmzlərinin formallaşmasına, Konstitusiyanın hazırlanmasına, ordu quruculuğunda və milli təhlükəsizlik sisteminin yaradılmasında xidmetləri, Azərbaycan xalqı və dövləti naməni həyata keçirdiyi fəaliyyətin tarixi icmali, cəmiyyətin azərbaycanlı ideologiyasına yönəldirilməsi, humanizm və demokratiya sadıqlıq möhökənləndirilməsi üçün görüldüyü işlər, xarici dövlətlər və təşkilatlarla əlaqələrin qurulmasında və inkişafında, xalqın sosial durumunun və ölkənin iqtisadiyyatının yaxşılaşdırılmasında, orta və ali təhsilin təşkilində və inkişafında, elmin prioritet istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində, respublikada yeni səhiyyə müəssisələrinin istifadəyə verilmesində, icbari siyortaya keçidə, ölkədə olimpiya hərəkatının yaranması sahəsində uğurlu fəaliyyəti, Azərbaycanda müsiki mədəniyyətinin, bədii yaradıcılığın, muzey işinin inkişafında,

"Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin sahələr üzrə elmi redaksiyaları Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının 12-ci cildinə aid məqalələrin ilkin redaksiya variantını hazırlayaraq, yoxlanılması üçün müvafiq humanitar və təbiət elmləri üzrə elmi-ədəbi nəzarət və bibliografiya redaksiyalarına təhvil verilər.

Hesabat ili ərzində Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının növbəti cildlərinə daxil edilməsi üçün bütün elmi redaksiyaların hazırlanıqları məqalələrin ümumi sayı 3861 olmuşdur.

Məruze dinişənilidikdən sonra AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarı ilə "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı məqbul hesab edilib, müvafiq qərar qəbul olunub.

İclasda həmçinin **AMEA-nın Gəncə Bölməsinin sədri akademik Fuad Əliyevin 75 illik yubileyi haqqında** qərar da qəbul edilib.

Sonda AMEA prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Akademianın bütün elmi-tədqiqat müəssisə və təşkilatlarında 20 Yanvar faciəsinin 35-ci ildönümü ilə bağlı tədbir və sərgilərin keçirilməsi barədə müvafiq tapşırıqlarını çatdırıb.

Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin əməkdaşları "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" və COP29 çərçivəsində uğurla fəaliyyət göstəriblər

AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin və Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin illik hesabatı

Yanvarın 17-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin (BTEB) və Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin (LREM) 2024-cü il üzrə illik hesabatına həsr olunmuş iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvleri, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Vüqar Kərimov, Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin şöbə müdürü Mübariz Hacıbəyov, eləcə də Səhiyyə, Kənd təsərrüfatı nazirliklərinin, digər dövlət organlarının tabeliyində fəaliyyət göstəren müvafiq elmi müəssisələrin, ali təhsil ocaqlarının nümayəndələri və adiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

Iclasdan önce AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin əhatə etdiyi institutlarda, Lənkəran Regional Elmi Mərkəzində, həmçinin ali təhsil və tibb müəssisələrində 2024-cü ilde elde olunan mühüm elmi nticələri eks etdiren sərgiyə baxış keçirilib.

Tədbiri **AMEA-nın presidenti akademik İsa Həbibbəyli** açaraq iclasın gündəliyi barədə məlumat verib.

Övvəlcə 20 Yanvar faciəsinin 35-ci ildönümü ilə əlaqədar faciə qurbanlarının ezziz xatiresi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilib.

Iclasda çıxış eden akademik İsa Həbibbəyli 20 Yanvar hadisələrinin Azərbaycan tarixinə faciə kimi daxil olsa da, xalqımızın həyatında dönmüş nöqtəsi olduğunu, milli birliyimizi, həmrəyliyimizi daha da möhkəmləndirdiyini bildirib.

Qeyd edib ki, öten 35 il ərzində 20 Yanvar faciəsinin qurbanları daim xalqımız tərəfindən ezziz tutulub, onların aile üzvləri dövlətimizin diqqət və qayğısı ilə əhatə olunub.

Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarında 20 Yanvar faciəsinin 35-ci ildönümü ilə bağlı tədbirlərin keçirildiyini, sərgilərin təşkil olundığını, bu tədbirlər vasitəsilə şəhidlərimizin göstərdiyi qəhrəmanlıqların gənc nəsillərə çatdırıldığını bildirib.

Daha sonra **AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e. akademik Gövhər Baxşəliyeva** 20 Yanvar faciəsinə aparan yol, xalqımızın qəhrəman oğul və qızlarının şücaeti, Ulu Önder Heydər Əliyevin hadisəyə verdiyi hüquqi-siyasi qiymət, Prezident İlham Əliyevin şəhid ailələrinə göstərdiyi diqqət və qayğıya həsr olunmuş geniş məruzə ilə çıxış edib.

Daha sonra iclasda **AMEA-nın vitse-prezidenti, Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin Elmi şurasının sədri akademik İrədə Hüseynova** bölmənin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkiləti fəaliyyəti haqqında hesabatını təqdim edib. Akademik İrədə Hüseynova bildirib ki, hesabat ilində ölkə başçısının Fərman və sərəncamları, Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamları, habelə "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" və BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçive Konvensiyasının Təreflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində, eləcə də "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomaniqla qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı", "Azərbaycan Respublikasında qida təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı", "Uşaq-ların doğulanadək cins seçiminin qar-

Irədə Hüseynova

Vüqar Kərimov

Mübariz Hacıbəyov

Qərib Məmmədov

Elşad Qurbanov

Vaqif Novruzov

Fuad Novruzov

Faiq Xudayev

Elşad Əsgərov

Mehman Əliyev

şisinin alınmasına dair 2020-2025-ci illər üçün Tədbirlər Planı", "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 2020-2025-ci illər üçün inkişaf proqramı", eyni zamanda AMEA-nın Ümumi yığıncağı və Rəyasət Heyətinin qərarları ilə verilmiş tapşırıqlar çərçivəsində tədqiqatlar aparılıb, mühüm işlər həyata keçirilib.

Həmçinin AMEA-nın Lənkəran Regional Elmi Mərkəzində, AR Elm və Təhsil Nazirliyinin, AR Səhiyyə Nazirliyinin, AR Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, digər dövlət organlarının tabeliyində fəaliyyət göstərən elm müəssisələrində, ali təhsil ocaqlarının müvafiq kafedrallarında yerinə yetirilən tədqiqatların əlaqələndirilməsi həyata keçirilib.

Akademik İrədə Hüseynova qeyd edib ki, respublikanın müvafiq elm və təhsil müəssisələrində tədqiqatlar BTEB tərəfindən müəyyən edilmiş dörd - biomüxtəlifliyin, torpaq və su ehtiyatlarının müasir yanaşmalarla tədqiqi, bərpası, mühafizəsi, səmərəli istifadəsi, elektron məlumat bazaları və xəritələrinin yaradılması, bioloji proseslərin molekulyar-genetik və fiz-

ki-kimyevi əsasları, genom, proteom və metabolom tədqiqatları, yeni bio-, nano- və postgenom texnologiyalarının fundamental və tətbiqi əsaslarının işlənilib hazırlanması, kompüter biologiyası, maşınöyrənmə üsullarının, sūni intellektin biologiya və təbabətdə tətbiqi və patologiyaların fizioloji və molekulyar-genetik əsaslarının tədqiqi, yeni diaqnostika və müalicə üsullarının, dərman preparatlarının işlənilib hazırlanmasında və reproduktiv təbabətdə yüksək texnologiyaların və kök hüceyrələrinin tətbiqi istiqamətlərindən aparılıb.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" və COP29 çərçivəsində çoxsaylı iclaslar, konfransların, sərgi və seminarların təşkil olunduğu deyən akademik İrədə Hüseynova BTEB-in təşkilatlılığı və iştrəkiliyi ilə "Yaşıl enerji və yaşıl iqtisadiyyat problemləri", "Yaşıl dünyamız gözlərə nur verən elmin işiñdə", "Azərbaycanda etraf mühitin sağlamlaşdırılmasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rolü", "Qlobal iqlim dəyişikliyi şəraitində ərzaq təhlükəsizliyi: dəməyədə taxılçılığın problemləri və müasir yanaşmalarla quraq-

lığa davamlılıq və məhsuldarlığın artırılması", "Qlobal iqlim dəyişiklikləri, fotosintez və dayanıqlı həyat", "Qlobal iqlim dəyişkənlilik şəraitində bitkilərin zərərverən organizmləri", "Qarabağ ekosistemlərinə antropogen faktorların və iqlim dəyişiklərlərin təsiri", "COP29-da Heydər Əliyev imzası və gender dividendləri" və s. mövzularda konfrans və seminarların keçirildiyini, çoxsaylı sanballı kitab, monoqrafiya və məqalələrin ərsəyə getirildiyini diqqətə çatdırıb.

Məruzəçi vurğulayıb ki, hesabat dövründə bölmənin və onun əhatə etdiyi tədqiqat müəssisələrinin elmi fə-

Bundan əlavə, hesabat dövründə BTEB-in əhatə etdiyi institutlar tərəfindən 1201 elmi əsər, o cümlədən 9 kitab, 16 monoqrafiya, 482 məqalə (291-i xaricdə, onlardan 254-ü indeksləşən bazalara, 106-sı Web of Science və Scopus bazalarında), 658 tezis (258-i xaricdə) nəşr olunub, əməkdaşların əsərlərinə 4097 istinad edilib.

Tibb yönülü elmi tədqiqat və təhsil müəssisələri tərəfindən isə 3660 elmi əsər, o cümlədən 81 kitab (5-i xaricdə), 20 monoqrafiya (1-i xaricdə), 1631 məqalə (703-ü xaricdə, onlardan 317-si Web of Science və Scopus bazalarından olan jurnallarda), 1928 tezis (675-i xaricdə) nəşr olunub, elmi əsərlər 667 istinad qeydə alınıb.

Hesabat ilində AR Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin agrar tədqiqat və təhsil müəssisələri tərəfindən 1242 elmi əsər, o cümlədən 17 kitab (3-ü xaricdə), 4 monoqrafiya, 697 məqalə (182-si xaricdə, onlardan 117-si Web of Science və Scopus bazalarında), 524 tezis (212-si xaricdə) nəşr olunub, əməkdaşların əsərlərinə 513 istinad edilib.

Məruzədə, o cümlədən elmlə təhsilin integrasiyası, beynəlxalq elaqələr, kadr hazırlığı, müəssisələrdə fəaliyyət göstərən beynəlxalq laboratori-

lyiyyətinin əsas istiqamətləri sırasında Qarabağa "Elmin Böyük Qayıdı" əhəmiyyəti yer tutub. Bölmə və onun üzvləri İdarəələrəsi Mərkəzin Ekoloji məsələlər üzrə İşçi Qrupunun, eləcə də digər müvafiq işçi qruplarının işində, fealiyyət proqramlarının icrasında, region üzrə monitoringlərin aparılması fəal şəkildə iştirak ediblər. Belə ki, işçidən azad edilmiş ərazilərdə BTEB-in əhatə etdiyi institutlar tərəfindən çoxsaylı ekspedisiyalar həyata keçirilib, nadir və itmək təhlükəsində olan bitki və heyvan növlərinin, torpaq və su ehtiyatlarının, içməli su mənbələrinin, meşə və digər ekosistemlərin monitoringləri aparılıb.

Akademik İrədə Hüseynova bildirib ki, bölmənin əhatə etdiyi institutlarda hesabat ilində 20 problem, 76 mövzu, 218 iş, 480 mərhələ üzrə tədqiqatlar aparılıb, 16 mövzu, 77 iş və 447 mərhələ tamamlanıb. Tibb müəssisələrində 32 problem, 145 mövzu (20-si tamamlanıb) və 118 iş (57-si tamamlanıb) əhatə edən 211 (92-si tamamlanıb) mərhələ üzrə tədqiqatlar həyata keçirilib.

Akademik İrədə Hüseynova qeyd edib ki, bölmənin əhatə etdiyi institutlarda hesabat ilində 20 problem, 76 mövzu, 218 iş, 480 mərhələ üzrə tədqiqatlar aparılıb, 16 mövzu, 77 iş və 447 mərhələ tamamlanıb. Tibb müəssisələrində 32 problem, 145 mövzu (20-si tamamlanıb) və 118 iş (57-si tamamlanıb) əhatə edən 211 (92-si tamamlanıb) mərhələ üzrə tədqiqatlar həyata keçirilib.

(davamı 5-ci səhifədə)

(əvvəli 4-cü səhifədə)

İclasda həmcinin Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin direktoru filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Mehman Əliyev Mərkəzin 2024-cü iləki elmi və elmi-təşkilatlı fəaliyyətinə həsr olunmuş hesabatı təqdim edib. O, 2024-cü ilde Mərkəzin əməkdaşları tərəfindən aparılan elmi-tədqiqat işlərinin Azərbaycanın cənub-şərqi regionunda folklorun, yazılı ədəbiyyat nümunələrinin öyrənilməsinə, etnoqrafik, arxeoloji və numizmatik abidələrin aşkarlanması, onların xəritələrinin tərtibinə, numizmatik materialların elmi dövriyyəyə daxil edilməsinə, kataloqlaşdırılmasına həsr edildiyini bildirib. Eyni zamanda Lənkəran - Astara bölgəsi şəraitində çay, sitrus və subtropik bitkilərin mövcud sort və formalarının toplanmasına, morfoloji, bioloji təsərrüfat xüsusiyyətlərinə, onların məhv olmaq tehlükəsindən qorunmasına, bərpə edilməsinə, müasir seleksiya baxımından qiymətləndirilməsinə, yeni sortların seçilməsi və yaradılmasına, Cənub regionunda uzunömürlülüyün populyativ, sosial-biooji xüsusiyyətləri, ekoloji və genetik faktorların, yaşıla bağlı patoloji dəyişikliklərin intensivliyinin öyrənilmesinə həsr olunduğunu söyləyib.

Qeyd edilən istiqamətlər üzrə elmi tədqiqatların 3 problem, 9 mövzu, 10 iş və 10 mərhələ əsasında aparıldığını deyən M.Əliyev dövlət başçısının "Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 140 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Dahi Azərbaycan şairi Mehəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" sərəncamlarından irəli gelərək, eləcə de "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" və COP29 çərçivəsində Mərkəzdə baş tutmuş tədbirlərə dair məlumat verib.

Mərkəz əməkdaşlarının nəşr fəaliyyətinə toxunan alim hesabatında 59 məqalə və tezisin (31 tezis, 28 məqalə) çap olunduğu, onlardan 14 məqalə və 7 tezisin xaricdə işıq üzü görüdüyü söyləyib. Mərkəz əməkdaşlarının "Kamal Abdulla: yaradılıqlı stixiyası" monoqrafiyası və "Numizmatika" adlı dərs vəsaitlərinin çapdan çıxdığını vurğulayıb.

Eyni zamanda limon bitkisinin 2, narinin bitkisinin 4, qreypfrutun 2, laym bitkisinin 1 yeni sortunun introduksiya olunması üçün Genofond Kolleksiya bağına eləv edildiyini, o cümlədən yapon yeni çay sortunun da təcrübə bazasına daxil olunduğunu diqqətə çatdırıb.

Bundan başqa, hesabatda elmlər təhsilin integrasiyası, elektron elmin vəziyyəti, tətqiflər və s. barədə məlumatları da təqdim edib.

Daha sonra AMEA-nın Rəyasət Heyəti tərəfindən Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin və Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin 2024-cü il üzrə illik hesabatı qənaətbəxş qiymətləndirilib və müvafiq qərar qəbul olunub, bir sıra tapşırıqlar verilib.

Hesabatları yüksək qiymətləndirən akademik Isa Həbibbəyli qeyd edib ki, Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin əməkdaşları "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" və COP29 çərçivəsində aktiv fəaliyyət göstərib, çoxsaylı konfranslar keçirilib, naşrlar ərsəyə getirilib. Akademik Isa Həbibbəyli, həmcinin bölmənin əməkdaşlarının Qarabağda aparıcıqları tədqiqatların təqdirəlayiq olduğunu söyləyib.

Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin də hesabatına toxunan AMEA rəhbəri Mərkəzdə aparılan islahatların qurumun fəaliyyətinə müsbət təsir etdiyini, nəticədə bir çox uğurların elde olunduğunu diqqətə çatdırıb.

Akademik Isa Həbibbəyli Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin və Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin əməkdaşlarının cari ildə səməralı fəaliyyət göstərəcəyinə inamını ifadə edərək iclasa yekun vurub.

Son illərdə tətbiqi xarakterli elmi tədqiqat işlərinin sayında əhəmiyyətli artım müşahidə olunur

AMEA Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin 2024-cü il üzrə hesabatı

AMEA Rəyasət Heyətinin Fiziqa-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin (FRTEB) 2024-cü il üzrə hesabatının müzakiresine həsr olunmuş geniş iclas keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik Isa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdürürləri, AMEA-nın üzvləri, Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrin baş və icraçı direktorları, elmi katibləri, həmcinin eldə edilmiş mühüm elmi nəticələrin müəllifləri, elmi şöbə və laboratoriyaların rəhbərləri, iqtimaiyyətə əlaqələri, təhsil,

Rasim Əliquliyev

Əli Abbasov

Misir Mərdanov

Adil Qəribov

İslam Mustafayev

Əminağa Sadıqov

beynəlxalq əlaqələr və digər şöbələrin müdürürləri, Gənc Alim və Mütəxəssisler şuralarının sədrleri və aidiyyəti şəxsler iştirak ediblər.

Əvvəlcə Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrdə sənī intellektin tətbiqi əsasında heyata keçirilən innovativ layihələr, eləcə de 2024-cü il üzrə eldə olunan nailiyyətləri, nəşr olunan elmi əsər və kitabları əks etdirən sər-giye baxış olub.

İclas giriş sözü ilə akademik Isa Həbibbəyli açaraq tədbirin gündəliyinə barədə məlumat verib. Akademik Isa Həbibbəyli son illərdə tətbiqi xarakterli elmi tədqiqat işlərinin sayında əhəmiyyətli artımın müşahidə olunduğunu qeyd edərək, hərəkət fundamental və tətbiqi xarakterli tədqiqatların bərabər səviyyədə icra olunduğunu diqqətə çatdırıb. "Azərbaycan alimləri ölkəmizin inkişafına təkcə fundamental tədqiqatlardan eldə olunan elmi nəticələrin ideyalarını ilə deyil, eləcə də konkret tətbiqi işlərlə de dəstək verməlidirlər", - deyən AMEA prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli FRTEB-in ehəti etdiyi elmi müəssisələrin bəsiyərən islahatlarında öz əksini tapmasının Azərbaycan elminin müsir dövrün çağrışlarına uyğun inkişaf etdirilməsi kimi qiymətləndirib.

Sonra AMEA-nın vitse-prezidenti, FRTEB-in Elmi şurasının sədri, ETN İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun baş direktoru, akademik Rasim Əliquliyev FRTEB-in 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabat meruzəsini təqdim edib. Akademik dövlət başçısının respublikada 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi haqqında Sərəncamına, həmcinin ötən ilin noyabr ayında ölkəmizdə keçirilən COP29 tədbirlərinə hazırlıq çərçivəsində, FRTEB-in ehəti etdiyi elmi müəssisələrdə çoxsaylı tədbirlərin həyata keçirildiyini, respublika və beynəlxalq səviyyəli konfransların, elmi sessiya, seminar və treninglərin təşkil olunduğunu söyləyib.

Akademik Rasim Əliquliyev hesabat ilində Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrin fealiyyətinin stimulasiyalılaşdırılması məsələlərinə böyük önəm verdiyi və xüsusi diqqət ayırdığını qeyd edib. Akademik prezidenti alim və mütəxəssisləri, elmi rəhbər və məsləhətçiləri AMEA-nın gələcəyi

olan genç doktorant və dissertantlara elmi fealiyyətlərindən yaxından dəstək olmağa, onlara qayğı göstərməye çağırıb.

AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli bölümənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrdə eldə olunan yüksək elmi nəticələrin Web of Science, Scopus kimi nüfuzlu beynəlxalq bazalara daxil olan yüksək impakt faktorlu jurnalarda öz əksini tapmasının Azərbaycan elminin müsir dövrün çağrışlarına uyğun inkişaf etdirilməsi kimi

dəstək verdiklərini qeyd edib.

Akademik Rasim Əliquliyev bildirib ki, 2024-cü ilde FRTEB-də ölkənin milli maraqlarından irəli gələn, müsir dövriyinə tələb və çağrışlarına müvafiq məsələləri ehəte edən fundamental,

eləcə də tətbiqi xarakterli tədqiqatlar aparılmışdır. Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrdə 7 elmi istiqamət üzrə 35 probleme aid 104 mövzuya dair 264 tədqiqat işi icra olunmuşdur.

Bu tədqiqatların nəticələrinin 44-ü bölmə tərəfindən müzakirə edilərək müsir nəticə kimi dəyərləndirilmişdir.

Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrin nəşr fealiyyəti barədə məlumat təqdim edən akademik Rasim Əliquliyev bildirib ki, 2024-cü ilde bölmə əməkdaşlarının 17 kitabı (6-si xaricdə), 1199 məqaləsi (720-si nüfuzlu xarici elmi jurnalarda) çap edilib. Bu məqalələrin 409-u Web of Science, 530-u Scopus bazalarına daxil olan impakt faktorlu jurnalarda və konfrans materiallarında dərc olunub, əməkdaşların eserlərinə 30 559 istinad qeydə alınib.

Akademik Rasim Əliquliyev Bölmeye daxil olan elmi müəssisələrdən fealiyyət göstərən elmi kadrlar potensial ilə

çap olunmuş məqalələrinin say nisbəti

ni düzgün müəyyən etmək üçün indi-

katoruların tətbiq olunduğunu vurğula-

yib. Həmcinin elmi müəssisələrin ak-

tivliyini və məhsuldarlığını qiymətləndirmək üçün elmi müəssisələrdə eldə olunmuş nəticələrin reytingini elmetrik göstəricilər esasında təqdim edib. 2024-cü ilde FRTEB üzrə elmi müəssisələrin elmi kadr potensialının Scopus və WoS bazalarında dərc olunmuş məqalələrinin sayı və orta məhsuldarlıq göstəricilərini diqqətə çatdırıb. Həmcinin 2018-2023-cü illərdə Scopus bazasında çap olunmuş elmi nəticələrinə görə AR ETN tərəfindən mükafatlandırılan alımların müəssisələr üzrə sayını təqdim edib.

AMEA-nın vitse-prezidentinin sözlerinə görə, Azərbaycan alimlərinin İKT sahəsindəki fəaliyyəti beynəlxalq aləmdə de yüksək qiymətləndirilmiş, son 5 ilde İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun alimlərinin adları ABŞ-in Stanford Universitetinin en nüfuzlu reyting siyahısına daxil edilmişdir.

Cıxışının sonunda akademik R.Əliquliyev FRTEB-in fəaliyyətinin daha səməralı təşkilinə dair bər sira islahat xarakterli təkliflər irəli sürüb.

Sonra ETN idarəetmə Sistemləri İnstitutunun baş direktoru akademik Əli Abbasov, ETN Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü, professor Misir Mərdanov, akademik Adil Qəribov, ETN Rədasiya Problemləri İnstitutunun baş direktoru AMEA-nın müxbir üzvü, professor İslam Mustafayev cıxış edərək təmiklərini elmi müəssisələrdə eldə olunan mühüm nəticələri, həyata keçirilən əhəmiyyətli islahatları, icra olunan sünी intellekt əsaslı innovativ layihələri, nəşr olunan yüksək reytingli jurnalara rəsmi fealiyyəti barede məlumatları diqqətə çatdırıblar.

İclasda cıxış edən AR ETN yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin direktor müavini AMEA-nın müxbir üzvü, professor Əminağa Sadıqov elm və təhsilin integrasiyası ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlərdən bəhs edərək bildirib ki, bu istiqamətdə müxtəlif layihələrin icrası, elmi jurnalların fealiyyətinin dəstəklənməsi, həmcinin maliyyələşmə məsələləri ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi nezərdə tutulur. Professor Ə.Sadıqov AMEA-da doktorantura təhsil sisteminin yeni əsaslarla təkmilləşdirilməsinin zəruriyyəti vurğulayaraq müvafiq istiqamətdə əhəmiyyətli tədbirlərin görülməsinin planlaşdırıldığını da diqqətə çatdırıb. Alim bölmənin 2024-cü iləki fəaliyyəti qənaətbəş hesab edib, Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrdə çalışan alım və mütəxəssislər elmi fealiyyətlərində uğurlar arzu edib.

Daha sonra cıxış edən akademik Isa Həbibbəyli FRTEB-in 2024-cü il üzrə hesabatının müzakirəsinə həsr olunmuş iclasda əhəmiyyətli fikir mübadiləsinin aparıldığı bildirib, Bölmənin ötən il üzrə fealiyyətini yüksək qiymətləndirib. AMEA rəhbəri Bölmənin ehəti etdiyi elmi müəssisələrin dövriyinə cavab verən və Azərbaycan dövlətinin apardığı elm siyasetinə əhəmiyyətli töhfələr verən tədqiqatların icrası barədən böyük potensialı malik olduğunu qeyd edib, gənclərlə işin dəha səməralı təşkili, gənc fəlsəfə və elmlər doktorlarının yetişdirilməsi məsələlərinə böyük diqqətin ayrılmış istiqamətində tədbirlərin görülməsinin vurğulayıb.

Müzakirələrdən sonra Bölmənin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fealiyyəti haqqında AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərar layihəsi sesləndirilib. Rəyasət Heyətinin qərarı ilə Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fealiyyəti haqqında AMEA-nın illik hesabatına daxil edilməsi qərara alınib və bölməyə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Yeniləşən Akademiyada elektron hərəkatın

AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsi, Naxçıvan Bölməsi,

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin növbəti icası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, bölmənin üzvləri, bölmənin elmi müəssisələrin direktorları, direktor müavini, elmi katibləri, həmçinin əldə edilmiş mühüm elmi nəticələrin müəllifləri, şöbə müdirləri, gənc alim və mütexəssisləri və aidiyəti şəxslər iştirak ediblər.

Övvəlcə AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinin (HEB), Naxçıvan Bölmesinin, Mərkəzi Elmi Kitabxanasının "Elm" nəşriyyatının 2024-cü il üzrə əldə etdiyi nəşriyyətləri, nəşr olunan elmi əsər və kitabları eks etdiren sərgiye baxış olub.

Iclası giriş sözü ile akademik İsa Həbibbəyli açaraq tədbirin gündəliyi barədə məlumat verib.

Akademik İsa Həbibbəyli bu il Rəyasət Heyətinin iclaslarında AMEA-nın elmi bölmə və regional mərkəzlərindən əlavə, ilk dəfə olaraq "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzi, Mərkəzi Elmi Kitabxana, "Elm" nəşriyyatı və AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin də fəaliyyətlərinə dair hesabatlarını ictimaiyyətə təqdim olunduğunu bildirib.

Qeyd edib ki, bugünkü iclasda AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinin, Naxçıvan Bölmesinin, Mərkəzi Elmi Kitabxanasının "Elm" nəşriyyatının hesabatı dirləniləcək və tədbirdən önce təşkil olunmuş geniş sərgidə nümayiş etdirildiyi kimi, hesabat ilində sözügedən teşkilatlarda 300-dən çox qıymətli, ensiklopedik nəşrlər, lügətlər, fundamental əsərlər arşayı getirilib. Bunların sırasında Qarabağın ədəbi-mədəni mühiti, fokloru, memarlıq abidələri və "Böyük Qayıdış" a dair fundamental əsərlərin xüsusi yer tutduğunu söyləyib.

Akademik İsa Həbibbəyli Mahmud Kaşgarinin "Divanü lügət-it türk" əsərinin 950 illiyi ilə əlaqədar Xalid Səid Xocayevin tərcüməsi əsasında AMEA-nın Dilçilik İnstitutu tərəfindən çap olunmuş lügətin yeni nəşrinin UNESCO səviyyəsində təqdimatının keçirilməsinin Akademiyanın 80 illik tarixində nadir hadisələrdən biri olduğunu deyib.

Humanitar Elmlər Bölməsinin 2024-cü ildəki fəaliyyəetine toxunan akademik İsa Həbibbəyli bölmənin müəssisələrinin beynəlxalq əlaqələrinin genişləndiriləcək, elektron hərəkatın geniş vüset aldığıni diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, Humanitar Elmlər Bölməsinin fəaliyyəti ümumiyyətə müstəqil dövlətçilik, azərbaycanlıq, vətənperverlik kimi milli ideyaları əhatə edir və bu ideoloji istiqamətində bölmənin əməkdaşları yorulmadan çalışırlar.

Həmçinin bölmə əməkdaşlarının dövlət başçısının "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncamından irəli gələrək yorulmaz fəaliyyət göstərdiklərini, görkəmli ədibə həsr olunmuş 10-dan çox kitabın əsəryə getirildiyini, X Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində ictimaiyyətə təqdim edildiyini vurğulayıb.

Elmi nəşrlərə də toxunan akademik İsa Həbibbəyli Ədəbiyyat İnstitutunun "Müqayiseli ədəbiyyatşünaslıq" jurnalının Türkiyənin Dərgi Park elektron baza reyestrinə daxil edildiyini, hazırda bu siyahının genişləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin davam etdirildiyini söyləyib. Bundan əlavə, Akademiyada işq üzü görən 31 jurnalın elektron bazasının yaradılması istiqamətində AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının "Elektron Akademiya" şö-

besinin tədbirlər gördüğünü bildirib. Qeyd edib ki, jurnalların elektron resurslarının zənginləşdirilməsi gələcəkdə həmin nəşrərin beynəlxalq bazalarda xülasələndirilməsinə meydana açacaq.

Naxçıvan Bölməsinin də fəaliyyətinə toxunan AMEA rehbəri bölmə əməkdaşlarının Akademiya üzrə adəmənə düşən məqale sayına görə ilk sıradə qərarlaşdırılmış səmərəlib.

Mərkəzi Elmi Kitabxanada həyata keçirilən islahatların isə qurumun elmi-tekşkilati fəaliyyətində müsbət irəliyəşərlər müşahidə olunduğunu, qısa vaxtda elektron kitabxana istiqamətinin mühüm nəşriyyətlərin əldə edildiyini diqqətə çatdırıb.

Teymur Kərimli

Hesabat etrafında Milli Məclisin deputatı, filologiya elmləri doktoru Elnara Akimova, AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə və filologiya elmləri doktoru Sərxan Xavəri çıxış edərək Humanitar Elmlər Bölməsinin 2024-cü ildəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib, bir sıra tekliflərini səsləndiriblər.

Müzakirələrdən sonra AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarı ilə Humanitar Elmlər Bölməsinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-tekşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı məqbul hesab edilib və bölməye müvafiq tapşırıqlar verilib.

AMEA-nın Naxçıvan Bölmesinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-tekşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı isə bö-

Arzu Məmmədxanlı

Ərtegin Salamzadə

olunub, 2 respublika konfransı təşkil edilib.

Eyni zamanda Mahmud Kaşgarinin "Divanü lügət-it türk" əsərinin 950-ci ildönümü ilə əlaqədar UNESCO-nun Paris şəhərindəki menzil-qərar-gahında akademik İsa Həbibbəylinin və Dilçilik İnstitutunun əməkdaşlarının iştirakı ilə beynəlxalq konfrans keçirilib. Beynəlxalq konfransın müsteqil bir bölməsində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında təpilmiş və Xalid Səid Xocayevə aid olan latın əlifbası ilə Azərbaycan dilinə çevrilmiş nadir əlyazmanın neşrinin təqdimatı təşkil olunub. Məruzəçi, həmçinin "Divanü lügət-it türk" əsərinin 950 illiyi ilə əlaqədar görülmüş digər işləri də təqdim edilib.

AKA-nın Naxçıvan Bölmesinin Elmi şurasının sədrinin müavini akademik Teymur Kərimli bölmə əməkdaşlarının 2024-cü ildə səmərəli fəaliyyət göstərdiklərini, "Yaşıl dünya naminə həmərəylik ili", Məhəmməd Füzulinin 530 illiyi və dövlət başçısının digər sərəncamlarından irəli gələrək bir çox işlər gördüklerini vurğulayıb.

Daha sonra Humanitar Elmlər Bölməsinin elmi katibi filologiya üzrə fəlsəfe doktoru Arzu Məmmədxanlı bölmənin hesabatını təqdim edib. Diqqətə çatdırıb ki, 2024-cü ilde HEB-in elmi müəssisələrdə 34 probleme aid 71 mövzuya dair 437 tədqiqat işi, 104 mərhələ aparılıb, 11 mövzu, 259 iş, 100 mərhələ tamamlanıb.

Qeyd edib ki, 2024-cü ildə bölmə əməkdaşlarının 140 kitabı (7-si xaricdə), 60 monografiyası (8-i xaricdə), 1828 məqaləsi (430-u xaricdə), 345 tezisi (157-si xaricdə), 11 dörslik, dərs

mənən sədri akademik İsmayıllı Hacıyev təqdim edib.

Qeyd olunub ki, hesabat ilində bölmədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, AR Nazirler Kabinetinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Səlahiyyəti Nümayəndəlinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirler Kabinetinin və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Ferman, Sərəncam, qərar və məktublarından irəli gələn vəzifələr icra edilib.

AMEA-nın Naxçıvan Bölmesinin elmi-tədqiqat müəssisələrində Naxçıvanın tarixi, etnografiyası, epiqrafikası, arxeologiyası, maddi mədəniyyəti, ədəbi mühiti, folklor və əlyazmalarının toplanılması və tedqiqi istiqamətində araşdırımlar aparılıb. Tədqiqatlar 15 şöbə və 1 laboratoriya da 1 akademik, 2 müxbir üzv, 4 elmlər doktoru, 17 fəlsəfe doktorunun iştirakı ilə 34 mərhələ üzrə aparıldıqını deyən akademik İsmayıllı Hacıyev 4 mühüm elmi nəticənin əldə olunduğunu söyləyib.

Akademik İsmayıllı Hacıyev "Yaşıl dünya naminə həmərəylik ili", "Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 140 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaradılmasının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında", "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 530 illiyinin qeyd edilməsi haqqında", "Ordubad" Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun yaradılması haqqında", "Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və

növbəti mərhələsinə start verilib

Mərkəzi Elmi Kitabxanası və "Elm" nəşriyyatının illik hesabatları

obyektləri haqqında" sənədlərdən irəli gələrək görülmüş işləri təqdim edib.

Bildirib ki, akademik Isa Həbibbəylinin elmi redaktorluğu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illiyi ilə əlaqədər "Naxçıvan edəbi mühiti" fundamental kitabı neşra hazırlanmış, 29 icmal və oerpək tərtib edilmişdir. Bölmə əməkdaşları tərəfindən "Taleyi və sənəti" seriyası üzrə "Hüseyin Razi: taleyi və sənəti" adlı növbəti - 18-ci seriyası və "Görkəmlı Azərbaycan şairi M.Füzuli" məqalelər toplusu çap olunmuşdur.

2024-cü ildə bölmə əməkdaşlarının 10 monoqrafiyası, 8 kitabı, 1 metodik vəsaiti, 207 elmi məqalesi, 118 konfrans materialı və 4 tezisi olmaqla

illik yubileyi münasibətilə "Azərbaycanın milli parkları, təbiət qoruqları və yasaqlıqları: soraq-biblioqrafik məlumat kitabı", "Azərbaycan ekologiyası: biblioqrafik göstərici", "Naxçıvan Muxtar Respublikası - 100: biblioqrafik göstərici", "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və müstəqil Azərbaycan" adlı metodik vəsait, "Məhəmməd Füzuli - 530" adlı tədbir və kitab sərgisi və digər bir çox tədbirlər, seminarlar, sərgilər təşkil olunub, kitablardır əsəryə getirilib.

Həmçinin AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarları əsasında 2024-cü ildən AMEA-nın 14 həqiqi və müxbir üzvünün şəxsi biblioqrafiyası çap olunub.

İlk yubileyi münasibətilə "Azərbaycanın milli parkları, təbiət qoruqları və yasaqlıqları: soraq-biblioqrafik məlumat kitabı", "Azərbaycan ekologiyası: biblioqrafik göstərici", "Naxçıvan Muxtar Respublikası - 100: biblioqrafik göstərici", "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və müstəqil Azərbaycan" adlı metodik vəsait, "Məhəmməd Füzuli - 530" adlı tədbir və kitab sərgisi və digər bir çox tədbirlər, seminarlar, sərgilər təşkil olunub, kitablardır əsəryə getirilib.

Əməkdaşların Web of Science və Scopus-da 7 məqaləsi, ölkə məqyaslı elmi jurnallarda 11 məqaləsi nəşr olunmuş, 25 beynəlxalq və yerli konfrans və simpoziumda, məruzələr edilmiş, 7 sayda elmi-publisistik məqalə

ci, "Qlobal ekoloji problemlər", "Ecoethics problems of Azerbaijan: scientific, legal, moral aspects" adlı kitabları, "Heydər Əliyev və müasir biologiya elminin inkişafı: nailiyyətlər və çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq konfransın materialları və s. nəşr olunub.

Məhəmməd Füzulinin 530 illiyi ilə əlaqədar isə "Böyük Azərbaycan şairi Füzuli", "Füzuli sənətkarlığı", "Füzulinin ərəbcə poetik ırısı" monoqrafiyaları, o cümlədən "Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzuli müştərək müsəlman mədəniyyətinin yetirməsi kimi" mövzusunda beynəlxalq elmi konfransın tezisləri işq üzü görüb.

Bundan əlavə, "Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimləri" seriyasından Azərbaycan elminin inkişafında böyük xidmətləri olan AMEA-nın həqiqi və müxbir üzvlərinin biblioqrafik göstəriciləri çap olunub.

Coxcildlik əsərlərdən isə "Qərbi Azərbaycan folkloru. III cild", "Cəmiyyətin sosial və mənəvi həyatındaki islahatların fəlsəfəsi (15-16 cild)" kitabları işq üzü görüb.

Eyni zamanda "Kitabi-Dədə Qorqud" eposu: Heydər Əliyevden - İlham Əliyevə", "Qasım Qasimzadənin yaradıcılıq yolu", "Nəzəri-təqnidî fikrin poetikası", "Mir Möhsün Nəvvab", "Tarix danişan binalar" monoqrafiyaları, "Kitabi Dədə-Qorqud. Dresden, Vatikan və Gündən nüsxələri", "Kərkükün milli tədqiqatçısı Əta Tərzibaşı"

tələblər səviyyəsinə qaldırıldılarını, nəşriyyatın maddi-texniki bazasının tekniləşdirildiyini söyləyib.

Mərəzə diniñəndikdən sonra "Elm" nəşriyyatının 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatı məqbul hesab edilib, əldə olunmuş mühüm nəticələrin AMEA-nın illik hesabatına daxil edilmişsi qərara alınıb və müvafiq tapşırıqlar verilib.

İclasda, həmçinin AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının 100 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı Tədbirlər planı da təsdiqlənib.

Rəyasət Heyətinin iclasında müzakirə edilən növbəti məsləhlərdən biri də AMEA-nın "Elm" nəşriyyatının 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında olub.

Məsələ ilə bağlı "Elm" nəşriyyatının direktoru filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Səbuhi Qəhrəmanov çıxış edib. Qeyd olunub ki, 2025-ci ilin sentyabr ayında "Elm" nəşriyyatının yaradılmasının 100 ili tamam olur.

100 illik fealiyyət müddəti ərzində nəşriyyat respublikamızda müxtəlif elmi istiqamətlərdə aparılan tədqiqatlar və elmi yeniliklərin geniş ictimaiyyətə çatdırılması məqsədilə çoxsaylı monoqrafiyalar, seçilmiş əsərlər, coxcildlik nəşrlər, elmi jurnallar, tərcümə nəşrləri, tədris ədəbiyyatı, elmi-populyar kitablar, ensiklopediyalar, lügətlər, referativ toplular və biblioqrafiyalar çap etmişdir. Azərbaycan kitab mədəniyyətinə evzsiz töhfə olan bu nəşrlər respublikamızda elmi tədqiqat nəticələrinin təhlilini və bu sahədəki məsələlərin tendensiyaların izlənilməsini təmin etmiş, elmi mühitin formallaşmasına və inkişafında əvəzsiz rol oynamışdır.

Hazırda Nəşriyyat müasir akademik nəşr prinsiplərinə uyğun elmi biliklərin geniş yayılması və yüksək keyfiyyətdə nəşrlərin hazırlanması istiqamətində uğurla fəaliyyət göstərir. Son illər akademik Isa Həbibbəylinin rəhbərliyi ilə Akademiyada həyata keçirilən islahatlar çərçivəsində "Elm" nəşriyyatı da modernləşmə və inkişaf prosesinə qoşulmuşdur. Akademiya rəhbərliyinin nəşriyyata göstərdiyi diqqət və qayğı nəticəsində müəssisenin fealiyyəti müasir tələblər səviyyəsinə yüksəldilmişdir.

"Elm" nəşriyyatı Avropa Elmi Redaktorlar Assosiasiyası (EASE) ilə əməkdaşlıq əlaqələrini genişləndirmiş, nəticədə EASE-nin nəzdində XI daimi bölmə - Azərbaycan bölməsi yaradılmış, nəşriyyatın direktoru Səbuhi Qəhrəmanov bölmənin sədri təyin olunmuşdur. EASE-nin Azərbaycan bölməsinin aktiv fealiyyəti EASE tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş, bölmənin sədri S.Qəhrəmanov Nəşr Etikası Komitəsinə (COPE) üzv seçilmişdir.

Qeyd olunub ki, nəşriyyat kecdiyi 100 illik zəngin dövr ərzində respublikamızda elmi biliklərin geniş yayılmasına və kitab mədəniyyətinin inkişafına mühüm töhfələr vermiş, bu gün də həmin yüksək məqsədlərə xidmət göstərək fealiyyətini uğurla davam etdirir.

Bu əlamətdər yubile "Elm" nəşriyyatının nailiyyətlərini qeyd etməklə yanaşı, onun Azərbaycan elminin və AMEA-nın inkişafında oynadığı mühüm rolu nümayiş etdirmək üçün dəyərləri bir imkandır.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq Rəyasət Heyəti tərəfindən müvafiq qərar qəbul edilib.

Sonda çıxış edən akademik Isa Həbibbəyli Humanitar Elmlər Bölməsinin, Naxçıvan Bölməsinin, Mərkəzi Elmi Kitabxananın və "Elm" nəşriyyatının 2024-cü il üzrə fealiyyətini yüksək qiymətləndirib, onların qarşısında duran vəzifələri diqqətə çatdırıb və müvafiq tapşırıqlarını verib.

Sərxan Xavəri

İsmayıllı Hacıyev

Hüseyin Hüseynov

Səbuhi Qəhrəmanov

348 elmi əsəri nəşr edilib. Əsərlərdən 35 məqale, 19 konfrans materialı və 2 tezis (cəmi 56 əsər) xaricdə nəşr olunub. Bir elmi işçiyə düşən əsər sayı 10,2 olub. Məqalələrdən 6-sı Web of Science, 2-si Scopus, 1-i Ulakim elmmetrik bazalarında olmaqla 15-i impakt faktorlu jurnalda çap edilib. Hesabat dövründə bölmə əməkdaşlarının əsərlərinə 4085 istinad qeydə alınıb.

Akademik İsmayıllı Hacıyev, həmçinin bölmə əməkdaşlarının elmmetrik göstəricilərini təqdim edib, kadr potensialı və kadr hazırlığı, bölmənin elmi jurnalları, beynəlxalq əməkdaşlıq və tətqiflər, eləcə də bölmənin saytının və sosial şəbəkə hesablarının fealiyyəti barədə məlumatları diqqətə çatdırıb.

Müzakirələrdən sonra AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarı ilə Naxçıvan Bölməsinin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fealiyyəti haqqında hesabatı məqbul hesab edilib, əldə olunmuş mühüm nəticələrin AMEA-nın illik hesabatına daxil edilməsi qərara alınıb və bölməyə müvafiq tapşırıqlar verilib.

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fealiyyəti haqqında hesabatı isə kitabxananın direktoru **texnika elmləri doktoru Hüseyin Hüseynov** təqdim edib.

Qeyd edib ki, hesabat ilində Mərkəzi Elmi Kitabxanada "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 140 illiyi, Məhəmməd Füzulinin 530 illiyi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100

ışığı görmüşdür. AMEA üzrə 2024-cü ildə Web of Science və Scopus-da indeksləşən elmi jurnallarda ən çox məqaləsi işq üzü görən alım isə 7 məqalə ilə kitabxananın direktoru texnika elmləri doktoru, dosent Hüseyin Hüseynov olmuşdur.

Meruzeçi, həmçinin MEK əməkdaşlarının elmmetrik göstəricilərini təqdim edib, kadr potensialı, elmin populyarlaşdırılması istiqamətində atılan addımlar, beynəlxalq əməkdaşlıq, eləcə də MEK-in saytının və sosial şəbəkə hesablarının fealiyyəti barədə məlumatları diqqətə çatdırıb.

Meruzeçi, diniñəndikdən sonra MEK-in 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fealiyyəti haqqında hesabatı məqbul hesab edilib, əldə olunmuş mühüm nəticələrin AMEA-nın illik hesabatına daxil edilməsi qərara alınıb və müvafiq tapşırıqlar verilib.

Sonra AMEA-nın "Elm" nəşriyyatının illik hesabatı dövründə Bakıda keçirilən III Türk Dünyası Ədəbiyyat və Kitab Festivalında, eləcə də X Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində təmsil olunduğu, müəssisə əməkdaşlarının il ərzində bir sıra tədbirlərdə tətqif edildikləri söyləyib.

Nəşriyyatın 2024-cü ildə beynəlxalq əməkdaşlıq istiqamətində də fealiyyətini davam etdiridiğini söyləyən S.Qəhrəmanov Beynəlxalq Elmlər Akademiyaları Assosiasiyanın kitab nəşri və kitab mədəniyyəti üzrə Elmi surası, Avropa Elmi Redaktorlar Assosiasiysi, Nəşr Etikası Komitəsi (COPE), ABŞ-in EBSCO məlumat bazası, o cümlədən AVES Publishing, "Elsevier" nəşriyyatları ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirildiyini vurğulayıb.

Bundan əlavə, akademik Isa Həbibbəylinin "Elm" nəşriyyatına göstərdiyi diqqət və qayğı sayesində Akademiyada nəşriyyat fealiyyətinin müasir

Müasırlığın çağrışları və ictimai-humanitar elmlərin əsas inkişaf tendensiyaları

Müasir informasiya dövlətində bılık və informasiya inkişafın aparıcı amilinə çevrilir. Ölkənin dünya birliyində təhlükəsizlik infrastrukturunun və geosiyasi statusunun biliklərdən, ən yeni bılık tutumlu və informasiya texnologiyaları sənayelerindən asılılığı getdiğərce artır. Geosiyasətin yeni informasiya paradigmasına görə, virtual məkanda informasiya üstünlüyü dövlətlər arasındada məkan münasibətlərinin tələyini müəyyən edəcək ki, bu da informasiya məkanında simvolik mədəniyyət kapitalının strateji geosiyası əhəmiyyətindən xəbər verir. Ölkələrin sosial, iqtisadi və siyasi inkişafında biliyin rolu artır. Resursların praktiki emalı prosesində biliklərin iştirakı sayəsində əmək deyil, bilik dəyər mənbəyinə çevrilir.

çusu biznesdir. Üstəlik, o, iki rol oynayır - elmin sponsoru və elmi layihələrin icraçısı kimi.

Bütün ictimai-humanitar elmlərde müasir tendensiyalar sosial və informasiya-texnoloji dəyişikliklər şəraitində və müasırlığın çağrışları kontekstində dəyərləndirilməlidir.

Müasir elmin sosial institut kimi inkişaf probleminin təhlili, onun öz daxili inkişaf qanunauyğunluqları çərçivəsində aparılmalıdır. Məsələn, təhsilə müqayisədə elmin məzmunu çox tez yenilənir.

Bütün dünyada elm sahəsində əsas götürülən istiqamətlər demək olar ki eynidir, universaldır. Müasir elmdə, xüsusilə də ictimai-humanitar sahədə, bir neçə əsas istiqaməti qeyd etmək olar ki, bunlar bu elm sahələrində sistemli dəyişikliklərə səbəb olur və onları institutional olaraq dəyişir: rəqəmsallaşma, fənlərarası tədqiqatlar, texnoloji suverenlik.

Bunlardan biri və birincisi, elmdə rəqəmsal texnologiyaların istifadəsidir (rəqəmsallaşma). Yeni, bugün sosial elmlərdə elə məlumatları toplamaq metodları yaranıb ki, əvvəller bunları təsəvvür etmək belə mümkün deyildir. Elmi idrak vasitələrinin dəyişməsi, elmi informasiya çıxışın radikal dəyişməsi tədqiqatçının imkanlarının genişlənməsinə gətirib çıxardı. Məsələn, fəlsəfə, sosiologiya və politologiya üçün bu tendensiyani qeyd edə bilərik. Bu gün böyük verilənlərlərdən istifadə edərək ictimai və humanitar sahələrdə yeni tədqiqat formatları tətbiq edilir. Eyni zamanda bu tendensiya fenlərarası tədqiqatları neinkin zəruri, demək olar ki, qacaqlıq edir.

Bu istiqamət daxilində həmçinin bu məlumatların təhlilinin süreti və imkanları çərçivəsində "zəif" səni intellektən və neyroşəbəklərdən istifadəni də qeyd etmək olar. Bu məqam elmi idrak prosesini gələcəkdə də müşayiət edəcək. Rəqəmsal texnologiyalarlardan məlumatların toplanmasından tətbiqmiş elmi layihələrin idarə edilməsi və maliyyələşdirilməsinə qədər tədqiqat prosesinin bütün mərhələlərində istifadə olunur.

İkinci tendensiya fənlərarası tədqiqatlardır. Bu gün hansısa bir elm sahəsində aparılan tədqiqat neinkin aktual deyil, eyni zamanda onun bir elm sahəsinin çərçivəsində çıxmışdır. İkinci tendensiya fənlərarası tədqiqatlardır. Bu gün hansısa bir elm sahəsində aparılan tədqiqat neinkin aktual deyil, eyni zamanda onun bir elm sahəsinin çərçivəsində çıxmışdır. İkinci tendensiya fənlərarası tədqiqatlardır. Bu gün hansısa bir elm sahəsində aparılan tədqiqat neinkin aktual deyil, eyni zamanda onun bir elm sahəsinin çərçivəsində çıxmışdır.

İkinci tendensiya fənlərarası tədqiqatlardır. Bu gün hansısa bir elm sahəsində aparılan tədqiqat neinkin aktual deyil, eyni zamanda onun bir elm sahəsinin çərçivəsində çıxmışdır.

yaraq aparılması mümkündüyü haqqında sual doğurur. Bu tendensiya özü ilə bərabər integrativ metodologyanın, yeni müxtəlif sahələrin metodologiyalarının eyni zamanda istifadəsinə də getirib çıxardı. Integrativ tendensiya elmi inkişafın əsas qanunauyğunluğuna çevrilir.

Bele bir fikir irəli sürür ki, gələcəkdə fənlərarası elmdən başqa elm olmayıcaq. Bunun səbəbi ilk növbədə bütün dünyadan "böyük çağrışla" cavab vermək zərurətindən irəli gelir.

Üçüncü tendensiya - texnoloji suverenlikdir. Siyasetdə yeni vurğular müşahidə olunur. Geosiyasi turbulentlik, texnologiya və istedadlar uğrunda kəskin rəqəbat diqqəti texnoloji suverenliyə yönəldir. Texnoloji suverenlikdə vurğu ən geniş mənada başa düşülən milli təhlükəsizliyə edilir. Bu kontekstdə müasir siyasi idarəetmənin ən mühüm vəzifəsi kimi informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilmesi xüsusi aktualıq kəsb edir. Xaricdən texnologiyalara və elmi tədqiqatlara deyil, öz tədqiqatlarına yönəlmə və esaslanma meyli getdiğəcə daha çox güclənməkdədir.

Son illərdə Almaniyadan başlaşaraq demək olar ki, bütün aparıcı elmlər mərkəzləri (ölkələr) onu prioritət olaraq öz elmi inkişaf strategiyalarında elan ediblər. Bir neçə il əvvəl onlar ilk dəfə sözün geniş mənasında başa düşülən milli təhlükəsizliyə vurğu ilə texnoloji suverenliyə nail olmaq strategiyasını dərc etdilər. İctimai-humanitar elmlərdə digər tendensiyalar da müşahidə olunur.

Elmin təşkilinin yeni formaları, o cümlədən yeni səriştələr tələb edən "open science" (açıq elm) yaranmışdır. Tədqiqat prosesinin bütün mərhələlərində alımların məhsuldarlığına tələbler artır.

Vacib tendensiyalardan biri elmi nəticələrin təqdim edilməsi və xarici dünya ilə açıq ünsiyyət üçün daha başa düşülən tədqiqat formatlarına müraciətdir. Gələcəkdə açıq elmi nəticələr və onların yayılması üçün sürürlü formatlar getdiğəcə dərəcədən tələb olunacaq. İstedad üçün rəqəbat (Competition for the best brains) getdiğəcə güclənir.

Elmdə şəbəkələşmə tendensiyası (elmin şəbəkələşməsi) müşahidə olunur. Tədqiqatçılar arasında özü-nüteşkilatlanmanın yeni formaları populyarlaşır. Rəqəmsal texnologiyalar və sosial şəbəkələr tərəfindən dəstəklənən virtual icmaların ortaya çıxması xüsusi pandemiyanın təsiri ilə inkişaf etməyə başlamışdır.

Bələliklə, bütün dünyada müasir cəmiyyətin inkişafında elmin rolü yenidən qiymətləndirilir. Hal-hazırda ayri-ayrı dövlətlərin rəqəbat bacarığını təyin edən ən vacib amillərdən biri, mövcud intellektual ehtiyatların semərəli istifadə edilməsidir. Gələcəkdə biliyin ölkələrin dünyadakı yeri dərəcədən dərəcədən inkişaf etdirilən ensiklopediyadır.

"Vikipediya" platformasının Azərbaycan dilinə dələməsi hər gün zənginləşir və bu da ana dilimizdə məlumatların əlçatanlığını təmin edir. Ətən ilin yalnız dekabr ayında "Vikipediya"nın Azərbaycan dilindəki səhifələri 33 milyon dəfə ziyarət edilib, son bir il ərzində isə bu rəqəm 389 milyona çatıb.

Azərbaycan "Vikipediya" icmasının səmərəli fəaliyyəti nəticəsində "Vikipediya"da dərinlik (keyfiyyət) göstəricisi 50-dən 51-ə yüksəlib. Bu artıq sistemli fəaliyyətdən xəbər verir və könüllü qruplarının birgə əməyinin nəticəsi kimi qəbul edilmişdir. Nəticə etibarilə Azərbaycan dilində olan məlumat bazası hər keçən gün zənginləşir və təkmilləşir.

Qeyd edək ki, bir neçə ilər AMEA institutlarının əməkdaşları üçün könüllü olaraq "Vikipediya" təlimləri keçirilir. Təlimlərin keçirilməsində məqsəd AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarında könüllü "Vikipediya" qruplarının formalasdırılmasıdır. Son bir ilde isə AMEA Rəyasət Heyətinin "Elektron Akademiya" şöbəsinin təşkilatçılığı ilə Mərkəzi Elmi Kitabxanada "Vikipediya" təlimləri təşkil edilir.

Əlyazmalar İnstitutunun Elmi şurasının icası

AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adlı Əlyazmalar İnstitutunun Elmi şurasının 2025-ci il üçün ilk yığıncağı keçirilib. İclasın gündəliyində duran əsas məsələlər Əlyazmalar İnstitutunun şöbə müdürü fil.e.d., professor Kamandar Şərifovun 85 illik yubileyinin qeyd edilmesi, institutun 2025-ci il üçün (institut və şöbələr üzrə) elmi tədqiqat işləri, nəşriyyat, elmi-kütləvi və mədəni tədbirlər planlarının, o cümlədən kadr məsələlərinin müzakirəsi olub.

İclasın giriş nitqilərə ilə elmi müəssisənin direktoru akademik Teymur Kərimli açaraq institutun kollektivi adından Ərəbdilli əlyazmaların tədqiqi şöbəsinin müdürü fil.e.d., professor Kamandar Şərifov 85 illik yubileyi münasibətə təbrük edib. O, alime 85 illik yubileyi münasibətə təbrük edib. A.Hacıqədirli Elmi şura üzvlərini Əlyazmalar İnstitutunun 2025-ci il üçün nəzərdə tutulan elmi-tədqiqat işləri, nəşriyyat işləri, elmi-kütləvi və mədəni tədbirlər planları ilə tanış edib.

Şura üzvlərinin müzakirəsindən sonra plan işləri təsdiqlənib.

Kimyaçı alimin beynəlxalq rəyçi fəaliyyəti sertifikata layiq görüldü

Elm və Təhsil Nazirliyinin Aşqarlar Kimyası İnstitutunun icraçı direktoru kimya elmləri doktoru, professor Əfsun Suyayev dünyaca məşhur "Elsevier" nəşriyyatının "Food Bioscience" jurnalının redaksiya heyəti tərəfindən beynəlxalq rəyçi sertifikatına layiq görüldü.

Alim 2024-cü ildə təqdim olunan hər bir əlyazmanı dəqiq və dürüst araşdıraraq, onun dərəcə olunması üçün uyğunluğu barədə obyektiv rəy vermeklə sözügedən jurnalın nüfuzlu beynəlxalq bazalarda mövqeyinin möhkəmlənməsi, nüfuzun artırılması və elmətərəfli göstəricilərinin yüksəldilməsinə verdiyi töhfələrə görə sertifikatla təltif olunub.

"Food Bioscience" multidisiplinər fənlərlə əlaqəli qida tədqiqatları sahəsində son inkişaflar üçün bir forum təmin etmək məqsədi daşıyan jurnaldır. Jurnal qida biotədqiqatının etnik və mədəni aspektlərinə xüsusi diqqət yetirməkə bütün dünyada fundamental və tətbiqi tədqiqatların mühüm nəticələrini yayımlayıb.

"Journal Citation Reports" a əsasən, Q1 kateqoriyalı sözügedən jurnalın im-pakt faktoru 4.8-ə bərabərdir.

"Vikipediya"nın Azərbaycan dilinə bölməsi bir pillə də irəlilədi: 50-dən 51-ə

Yanvar ayının 15-də dünyanın ən zəngin elektron ensiklopediyası olan "Vikipediya"nın yaranmasının 24 il əvvəl oldu. Bu gün "Vikipediya" 340 dildə mövcud olan və viki texnologiyasının tətbiqi ilə könüllü istifadəçilər tərəfindən daim inkişaf etdirilən ensiklopediyadır.

VIKİPEDIYA
Azad Ensiklopediya

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İrade Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıllı Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyin Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Tiraj: 2000

Направление - стратегические цели

Состоялось очередное заседание Президиума Национальной академии наук Азербайджана

В мероприятии приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, члены Президиума, руководители научно-исследовательских учреждений, заведующие отделами Президиума и т.д. До начала заседания присутствующие ознакомились с выставкой, посвященной научной и научно-организационной деятельности Отделения химических наук НАНА и Научного центра "Азербайджанская национальная энциклопедия" в 2024 году.

Открыв мероприятие вступительной речью, академик Иса Габибейли ознакомил участников заседания с вопросами, стоящими на повестке дня. Вначале академикам Вагифу Фарзалиеву, Дильгаму Тагиеву, Абелю Магеррамову и Джаваду Абдинову были вручены почетные грамоты НАНА.

Первым на обсуждение был вынесен вопрос, связанный с Распоряжением Президента Азербайджанской Республики Ильхама Алиева от 28 декабря 2024 года "Об объявлении 2025 года Годом Конституции и Суворинитета в Азербайджанской Республике" и задачами, стоящими перед НАНА.

2024 год - год COP29

Академик Иса Габибейли сообщил, что 2024 год запомнился в истории нашей страны знаменательными событиями, внимание всего мира было приковано к Азербайджану, наше государство внесло вклад в решение глобальных проблем, организовав 29-ю сессию Конференции сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата (COP29) на высоком уровне.

Руководитель НАНА отметил также, что проведение COP29 в Азербайджане является одним из важнейших событий в истории нашей независимости, проведение столь престижного мероприятия в нашей стране является показателем международного авторитета Президента Ильхама Алиева.

Глава НАНА также сообщил, что прошлый год запомнился как Год солидарности во имя зелёного мира. В 2024 году, продолжил академик, в нашей стране, в том числе и в НАНА, был реализован обширный план мероприятий в этом направлении, прошли акции по посадке деревьев, были выпущены научные труды и

статьи, посвящённые сути этой проблемы и способам её решения.

Руководитель НАНА отметил, что с учётом полного восстановления нашей территориальной целостности и суверенитета под руководством главы государства, 30-летия принятия Конституции и 5-летия нашей Победы в Отечественной войне, 2025 год объявлен в Азербайджане Годом Конституции и Суворинитета.

Новый этап развития НАНА

Академик добавил, что это распоряжение сыграет важную роль в дальнейшем укреплении нашей независимой государственности и воспитании новых поколений в духе патриотизма и государственности.

Академик Иса Габибейли подчеркнул, что сегодня Азербайджанская Республика, как указано в распоряжении главы государства, решительно и принципиально продолжает свою независимую политику, руководствуясь национальными интересами нашего народа, и в условиях новых реалий уверенно движется вперёд к своим стратегическим целям, опираясь на требования Конституции и свои суверенные права.

Сказав, что первая Конституция независимой Азербайджанской Республики, подготовленная по инициативе и под руководством общенационального лидера Гейдара Алиева, является законодательной базой, нацеленной на защиту независимости, суверенитета и территориальной целостности нашей страны, а также построение правового и светского государства, руководитель НАНА добавил, что этот документ, автором которого является великий лидер, сыграл важную роль в истории Азербайджана.

Академик Иса Габибейли сообщил, что наша территориальная целостность и суверенитет полностью восстановлены благодаря исторической победе в Отечественной войне, начатой в ответ на провокации Армении 27 сентября 2020 года, и успешным антитеррористическим мероприятиям, проведённым 19-20 сентября 2023 года.

Укрепление общественной мысли

Эти исторические события, продолжил академик, связаны с именем победоносного Верховного главнокомандующего Ильхама Алиева - подняв Государственный флаг Азербайджана в городах Ханкендзи, Ходжалы, Ходжавенд, Агдере, глава государства заявил всему миру о победе нашей республики и о том, что наш народ является народом-победителем.

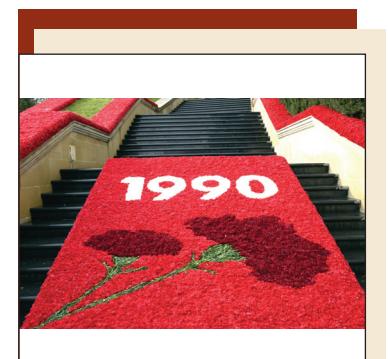
Руководитель НАНА отметил, что под руководством Президента Ильхама Алиева наш народ уверенно движется к своим стратегическим целям, при особом внимании и заботе главы государства в условиях полного восстановления нашей территориальной целостности и суверенитета начался новый этап развития НАНА, перед учёными стоят важные задачи, заключающиеся в создании научной летописи нового исторического периода и проведении исследований, нацеленных на расширение экономической мощи и международных связей страны, а также укрепление общественной мысли.

После выступления академика Исы Габибейли Президиум принял соответствующее постановление.

Следующим вопросом, который обсуждался на заседании, был вопрос о мероприятиях, связанных с празднованием 80-летнего юбилея Национальной академии наук Азербайджана.

Сказав, что 27 марта 2025 года исполняется 80 лет со дня учреждения НАНА, академик Иса Габибейли добавил, что соответствующим постановлением Президиума был утвержден обширный план мероприятий по проведению юбилея академии.

(продолжение на стр.9)

День скорби и героизма

Поставлены новые задачи

Для плодотворного труда

Chinese Professor Li Lei sent a condolence letter to the President of ANAS, Academician Isa Habibeyli

page 12

Направление - стратегические цели

Состоялось очередное заседание Президиума Национальной академии наук Азербайджана

(начало на стр.9)

Президент НАНА сообщил, что на протяжении года будут проведены республиканские и международные конференции, изданы книги и статьи, организованы выставки в связи с 80-летием Академии наук, и дал соответствующие поручения по реализации Плана мероприятий, связанных с юбилеем НАНА на высоком научно-организационном уровне.

Затем на заседании был рассмотрен вопрос о назначении даты проведения Общего собрания НАНА и утверждении повестки дня мероприятия. Академик Иса Габибейли подчеркнул, что для обсуждения отчётов по итогам научно-исследовательских работ, которые были выполнены в научных учреждениях и организациях НАНА в 2024 году, и следующих этапов реализуемых в Академии наук широкомасштабных реформ, а также важных научных результатов, полученных в подведомственных министерствам и прочим государственным структурам научных учреждений и высших учебных заведениях, возникла необходимость в проведении Общего собрания НАНА, которое объединяет в себе всех членов Академии наук. Согласно новому Уставу НАНА, продолжил академик, Президиум НАНА назначает дату проведения Общего собрания Академии наук и составляет повестку дня собрания.

На заседании было принято постановление о проведении Общего собрания НАНА 21 февраля 2025 года и была утверждена повестка дня собрания.

Помимо этого, на заседании доктор филологических наук Сархан Хавери был назначен главным редактором журнала "Филология и искусствоведение" Отделения гуманитарных наук НАНА.

Далее был заслушан отчёт о научной и научно-организационной деятельности Отделения химических наук (ОХН) НАНА в 2024 году. Доклад представил вице-президент НАНА, председатель Учёного совета отделения академик Дильгам Тагиев.

На основе возобновляемых источников

Академик сообщил, что в 2024 году в научных учреждениях, входящих в состав ОХН, на 139-ти этапах велись 113 научных исследований, которые охватывали 41 тему и 12 проблем, были завершены 2 темы, 58 работ, 139 этапов, нашли свое применение результаты 6-ти исследований.

В отчётом году сотрудниками отделения были изучены научные основы технологий производства нефти и нефтехимической продукции, биотоплива на основе альтернативных и возобновляемых источников сырья, побочных продуктов и отходов, а также внесены предложения по их применению, разработаны научные основы технологии получения из азербайджанской нефти топлива, масел, специальных жидкостей и композиций различного назначения, которые соответствуют мировым стандартам.

Академик Дильгам Тагиев также представил научометрические показатели сотрудников отделения, рассказал о кадровом потенциале и подготовке кадров, усилении интеграции науки и образования, мерах по популяризации науки, научных журналах отделения, международном сотрудничестве и наградах.

После дискуссий председатель Совета молодых ученых и специалистов НАНА

доктор философии по химии Эльмир Барабаев зачитал постановление Президиума НАНА. В постановлении отчёт о научной и научно-организационной деятельности Отделения химических наук за 2024 год был признан удовлетворительным.

Далее был заслушан отчёт о научной и научно-организационной деятельности Научного центра "Азербайджанская национальная энциклопедия" в 2024 году. Доклад представил заместитель директора Центра профессор Шаиг Ибрагимов.

Отмечалось, что в 2024 году в Научном центре (НЦ) шла работа над подготовкой "Энциклопедии Гейдара Алиева" по случаю 100-летнего юбилея общенационального лидера Гейдара Алиева, а также над очередными томами национальной энциклопедии.

Отчет признан удовлетворительным

Помимо издания многочисленных научных материалов, что было связано с обеспечением выполнения соответствующего пункта "Плана мероприятий, связанных со 100-летним юбилеем общенационального лидера Гейдара Алиева", в качестве одного из самых фундаментальных изданий по инициативе президента НАНА академика Исы Габибейли было предусмотрено подготовить в НАНА в 2023-2025 годах "Энциклопедию Гейдара Алиева". Разработанный центром словник "Энциклопедии Гейдара Алиева" был подробно обсужден итвержден на заседании Президиума НАНА 10 октября 2023 года.

В "Энциклопедии Гейдара Алиева" будут включены подробные материалы, свя-

занные с такими вопросами, как заслуги общенационального лидера в формировании государственных структур и символов Азербайджана, подготовке Конституции, строительстве армии и создания системы национальной безопасности, исторический обзор деятельности, осуществляющейся во имя азербайджанского народа и государства, развитие идеологии азербайджанства, работа по укреплению верности гуманизму и демократии, исключительный вклад в установление и развитие связей с зарубежными государствами и организациями, развитие экономики и улучшение социального благосостояния народа, организацию и развитие среднего и высшего образования, определение приоритетных направлений науки, введение в эксплуатацию новых объектов здравоохранения в республике, переход на обязательное страхование, возникновение олимпийского движения страны и т.д.

Кроме этого, в 2024 году научными редакциями НЦ был подготовлен к печати 11-й том энциклопедии.

Научные редакции НЦ по различным отраслям подготовили первоначальный редакционный вариант статей, которые войдут в 12-й том национальной энциклопедии, и передали их для проверки редакциям по научно-литературному контролю и библиографии, охватывающим соответствующие гуманитарные и естественные науки.

За отчётный год общее количество статей, подготовленных всеми научными редакциями для включения в очередные тома энциклопедии, составило 3861.

После прослушивания доклада было принято постановление Президиума НАНА о признании удовлетворительным отчёта о научной и научно-организационной деятельности НЦ в 2024 году.

День скорби и героизма

Коллектив НАНА почтил память шехидов 20 Января

В связи с 35-й годовщиной трагедии 20 Января коллектив Национальной академии наук Азербайджана посетил Аллею шехидов. Представители научной общественности возложили гвоздики на могилы шехидов и почтили их светлую память.

В связи с 35-й годовшиной трагедии 20 Января на очередном заседании Президиума Национальной академии наук Азербайджана минутой молчания была почтена светлая память жертв трагедии.

В своём выступлении на мероприятии президент НАНА академик Иса Габибейли сообщил, что трагедия 20 Января является одним из переломных моментов на пути, который привёл современную Азербайджанскую Республику к независимости, благодаря героизму нашего народа и решимости общенационального лидера Гейдара Алиева руководство СССР не смогло достичь своих коварных целей. Академик отметил, что во время событий 20 Января отважные сыны и дочери нашего народа выступили безоружными против тяжело-вооружённой советской армии, пожертвовали своими жизнями во имя свободы и независимости республики и стали шехидами. Сказав, что первый политико-правовую оценку этим событиям дал великий лидер Гейдар Алиев, академик Иса Габибейли добавил, что, придя в представительство Азербайджана в Москве,

общенациональный лидер рассказал международной общественности о кровавой трагедии 20 Января, смело заявил о бесчеловечных действиях советского руководства и донёс до мира справедливый голос нашего народа.

Руководитель НАНА подчеркнул, что в 1994 году по инициативе общенационального лидера Гейдара Алиева Милли Меджлис принял специальное постановление, и тем самым была дана официальная политico-правовая оценка ужасной трагедии, пережитой нашим народом.

Хотя события 20 Января, продолжил академик Иса Габибейли, вошли в историю Азербайджана как трагедия, этот день стал переломным моментом в жизни нашего народа, ещё больше укрепил наше национальное единство и солидарность.

Академик сообщил, что на протяжении последних 35-ти лет наш народ глубоко чтит память жертв трагедии 20 Января, члены их семей окружены вниманием и заботой нашего государства.

Академик Иса Габибейли отметил, что в связи с 35-й годовщиной трагедии 20 Января в научных учреждениях и организациях НАНА проходят мероприятия и организуются выставки, посредством этих мероприятий сведения о героизме, проявленном нашими шехидами, доводятся до следующих поколений.

Затем и.о. вице-президента НАНА академик Говхар Бахшилиева выступила с докладом, в котором подробно говорилось о пути, приведшем к трагедии 20 Января, отваге и героизме сынов и дочерей нашего народа, политico-правовой оценке, данной этим событиям великим лидером Гейдаром Алиевым, вниманию и заботе Президента Ильхама Алиева о семьях шехидов.

Академик Говхар Бахшилиева сообщила, что день 20 Января является героической страницей в истории борьбы за свободу и территориальную целостность Азербайджана. Академик подчеркнула, что отважные сыны и дочери азербайджанского народа встали на борьбу во имя независимости и свободы Азербайджана, в ночь с 19-го на 20-е января 1990 года они выступили безоружными против тяжёлой военной техники советской армии, проявив настояще мужество и отвагу, и вписали очередную страницу в героическую летопись нашего народа.

Поставлены новые задачи

Отделение биологических и медицинских наук НАНА отчиталось за свою деятельность в 2024 году

На очередном заседании Президиума НАНА был заслушан отчёт о научной и научно-организационной деятельности Отделения биологических и медицинских наук (ОБМН) в 2024 году. Отчёту представила вице-президент НАНА, председатель Учёного совета Отделения биологических и медицинских наук академик Ирада Гусейнова.

Академик сообщила, что в отчёмном году исследования велись в соответствии с указами и распоряжениями главы государства, постановлениями и распоряжениями Кабинета министров, в рамках "Года солидарности во имя зелёного мира" и 29-й сессии Конференции сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата (COP29), задач, поставленных в "Государственной программе по борьбе с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров и наркоманией на 2019-2024 годы", "Государственной программе по обеспечению продовольственной безопасности в Азербайджанской Республике на 2019-2025 годы", "Плане мероприятий по предотвращению выбора пола до рождения детей на 2020-2025 годы", "Программе развития Национальной академии наук Азербайджана на 2020-2025 годы", а также поручений, нашедших своё отражение в постановлениях Общего собрания и Президиума НАНА.

Тема - координация исследований

Также была осуществлена координация исследований, которые велись в институтах отделения и Лянкяранском региональном научном центре НАНА, исследовательских и образовательных учреждениях министерств науки и образования, здравоохранения и сельского хозяйства, научных учреждениях, подведомственных другим государственным структурам, и на соответствующих кафедрах высших учебных заведений.

Академик Ирада Гусейнова отметила, что исследования, которые велись в соответствующих научных и образовательных учреждениях, охватывали такие важные задачи, как изучение, восстановление, охрана и рациональное использование биоразнообразия, земельных и водных ресурсов, разработка электронных баз данных и карт, изучение молекулярно-генетических и физико-химических основ биологических процессов, геномные, протеомные и метаболомные исследования, разработка фундаментальных и прикладных основ новых био-,nano- и постгеномных технологий, компьютерная биология, применение методов машинного обучения и искусственного интеллекта в биологии и медицине, изучение физиологических и молекулярно-генетических основ патологий, применение высоких технологий и стволовых клеток при разработке новых методов диагностики и лечения, создании лекарственных препаратов, а также в репродуктивной медицине.

Сказав, что в рамках Года солидарности во имя зелёного мира и COP29 были организованы много-

численные заседания, конференции, выставки и семинары, вице-президент НАНА добавила, что при организации и участии ОБМН прошли такие конференции и семинары, как "Зелёная энергетика и проблемы зелёной экономики", "Наш зелёный мир в свете науки, которая дарит свет", "Роль общегосударственного лидера Гейдара Алиева в оздоровлении окружающей среды в Азербайджане", "COP29 - зелёная стратегия, изменение климата и социальные науки: вызовы и задачи", "Сохраним наш зелёный мир", "Глобальные изменения климата, фотосинтез и устойчивая жизнь", "Влияние антропогенных факторов и изменения климата на экосистемы Карабаха", "Изменение климата и устойчивость экосистем: угрозы, вызовы, решения" и многие другие, были выпущены многочисленные книги, монографии и статьи.

Великое возвращение науки в Карабах

Докладчик подчеркнула, что в отчёмный период одной из основных сфер научной деятельности отделения и охватываемых им исследовательских учреждений было участие в "Великом возвращении науки" в Карабахе. Отделение и его члены принимали активное участие в деятельности Рабочей группы по экологическим вопросам Межведомственного центра, а также других соответствующих рабочих групп, в выполнении различных программ, проведении мониторингов в регионе. Так, институты, которые входят в состав ОБМН, провели на освобожденных от оккупации территориях многочисленные экспедиции, а также мониторинги редких и находящихся под угрозой исчезновения видов растений и животных, земельных и водных ресурсов, источников питьевой воды, лесов и прочих экосистем.

Академик Ирада Гусейнова сообщила, что в отчёмном году велись исследования, охватывающие 20 проблем, 76 тем, 218 работ, 480 этапов, завершены 16 тем, 77 работ и 447 этапов. В медицинских учреждениях велись исследования, охватывающие 32 проблемы, 145 тем (20 завершены), 118 работ (57 завершены) и 211 этапов (92 завершены).

Говоря об издательской деятельности, академик Ирада Гусейнова отметила, что в отчёмный период сотрудниками институтов отделения был издан 1201 научный труд, в том числе 9 книг, 16 монографий, 482 статьи (291 - за рубе-

жом, из них 254 - в журналах с импакт-фактором, 106 - в журналах, индексируемых в базах Web of Science и Scopus), 658 тезисов (258 - за рубежом), на труды сотрудников ссылались 4097 раз.

Сотрудниками научных учреждений и учебных заведений медицинской направленности были выпущены в свет 3660 научных трудов, в том числе 81 книга (5 - за рубежом), 20 монографий (1 - за рубежом), 1631 статья (703 - за рубежом, 317 из них - в журналах, включенных в базы Web of Science и Scopus), 1928 тезисов (675 - за рубежом), на научные труды ссылались 667 раз.

Индексировано в авторитетных базах

В отчёмном году сотрудниками исследовательских учреждений и учебных заведений Министерства сельского хозяйства АР были изданы 1242 научных труда, в том числе 17 книг (3 - за рубежом), 4 монографии, 697 статей (182 - за рубежом, 117 из них - в журналах, индексируемых в базах Web of Science и Scopus), 524 тезиса (212 - за рубежом), на труды сотрудников ссылались 513 раз.

В докладе также говорилось об интеграции науки и образования, международных связях, подготовке кадров, функционирующих в учреждениях международных лабораториях, состояниях электронной науки, конференциях, семинарах и юбилеях, наградах, патентах, грантах и т.д.

Академик Ирада Гусейнова подчеркнула, что сферы исследований, которые проводят лауреаты Нобелевской премии 2024 года по физиологии и медицине, а также по химии, ставят новые задачи перед биологическими и медицинскими науками.

После прослушивания отчёта выступили заместитель министра экологии и природных ресурсов Вугар Керимов, заведующий отделом Государственного агентства по науке и высшему образованию Мубариз Гаджибеков, советник НАНА академик Гарib Мамедов, члены-корреспонденты НАНА Эльшад Гурбанов, Вагиф Новрузов, директор Научно-исследовательского института земледелия Министерства сельского хозяйства Faig Xudaev, руководитель Отделения ядерной медицины Национального центра онкологии Министерства здравоохранения Fuad Novruzov и глава азербайджанского представительства Всемирного фонда дикой природы (WWF) Эльшад Аскеров, которые поделились своими мыслями и предложениями.

Высоко оценив отчёт, президент НАНА академик Иса Габибейли сообщил, что сотрудники ОБМН активно работали в рамках Года солидарности во имя зелёного мира и COP29, были организованы многочисленные конференции и выпущены ценные издания. Академик Иса Габибейли также подчеркнул значение исследований, проведенных сотрудниками отделения в Карабахе.

В заключение было принято постановление Президиума НАНА, в котором нашли отражение соответствующие поручения.

Для плодотворного труда

Лянкяранский региональный научный центр НАНА представил отчёт о своей деятельности в 2024 году

На очередном заседании Президиума НАНА был заслушан отчёт о научной и научно-организационной деятельности Лянкяранского регионального научного центра в 2024 году. Отчёт представил директор Лянкяранского регионального научного центра доктор философии по филологии Мехман Алиев.

Он сообщил, что научно-исследовательские работы, которые велись в центре в 2024 году, охватывали такие вопросы, как изучение фольклора и образцов письменной литературы юго-восточного региона Азербайджана, обнаружение памятников археологии, нумизматики и этнографии, составление карт, включение нумизматических материалов в научный оборот и их каталогизация.

Помимо этого, продолжил Мехман Алиев, учёные вели исследования в таких сферах, как сбор сортов и форм чая, цитрусовых и субтропических растений, выращиваемых в Лянкяран-Астаринском регионе, изучение их морфологических и биологических особенностей, предотвращение их исчезновения, восстановление и оценка потенциала с точки зрения современной селекции, отбор и выращивание новых сортов, исследование популяционных, социальных и биологических особенностей, а также экологических и генетических факторов долгожительства в Южном регионе, образа жизни, интенсивности связанных с возрастом патологических изменений и т.д.

Отметив, что исследования в указанных направлениях охватывали 3 проблемы, 9 тем, 10 работ и 10 этапов, Мехман Алиев рассказал о мероприятиях, реализованных в соответствии с распоряжениями главы государства "О проведении 140-летия Мамеда Эмина Радзизаде", "О проведении 530-летия гениального азербайджанского поэта Мухаммеда Физули", "О проведении 100-летнего юбилея Нахчivanской Автономной Республики" и т.д., а также в рамках "Года солидарности во имя зелёного мира" и COP29.

Говоря об издательской деятельности, директор сообщил, что в отчёмном году сотрудниками центра были опубликованы 59 статей и тезисов (31 тезис и 28 статей), из них 14 статей и 7 тезисов были изданы за рубежом; также были выпущены в свет монография "Камал Абдулла: стихия творчества" и учебное пособие "Нумизматика".

В то же время, продолжил Мехман Алиев, для интродукции 2 новых сортов лимона, 4 новых сортов мандарина, 2 новых сортов грейпфрута и 1 нового сорта лайма они были включены в коллекцию генофондного сада, в экспериментальную базу также был добавлен новый сорт японского чая.

Помимо этого, в отчёте говорилось о мероприятиях, нацеленных на интеграцию науки и образования, состоявшихся в электронной науки, наградах и т.д.

Высоко оценив отчёт, президент НАНА академик Иса Габибейли сообщил, что проводимые в Центре реформы оказали положительное влияние на его деятельность, вследствие чего были получены важные результаты. Академик Иса Габибейли выразил свою уверенность, что сотрудники Лянкяранского регионального научного центра будут плодотворно работать и в текущем году.

В заключение было принято постановление Президиума НАНА, в котором нашли отражение соответствующие поручения.

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

In connection with the crash of a passenger plane belonging to Azerbaijan Airlines near Aktau city, Kazakhstan, Professor Li Lei, a member of the Executive Council of the Hong Kong Core Academy of China, has sent a condolence letter to the President of the Azerbaijan National Academy of Sciences, Academician Isa Habibeyli.

The letter states:

Dear President Isa Habibeyli,

I was deeply saddened by the news of the accident of Azerbaijan Airlines in Kazakhstan. The people of Azerbaijan showed noble qualities in this plane crash by sacrificing their lives and putting others first. I express my respect for the crew of Azerbaijan. They are worthy heroes of Azerbaijan! Azerbaijan is a great country! The people of Azerbaijan are also great! I wish a speedy recovery to the injured and express my condolences to the relatives of the deceased.

Professor Li Lei also included some excerpts from news reports published in the Chinese media on this matter in his letter. Below are examples from those reports for the readers' attention.

Greetings to the great Azerbaijani crew!

On December 25th, a passenger plane belonging to Azerbaijan Airlines, flying from the capital of Azerbaijan, Baku, to the capital of Chechnya, Grozny, crashed at Aktau Airport in western Kazakhstan. As a result of the crash, 38 passengers and crew members died, and 29 people were injured.

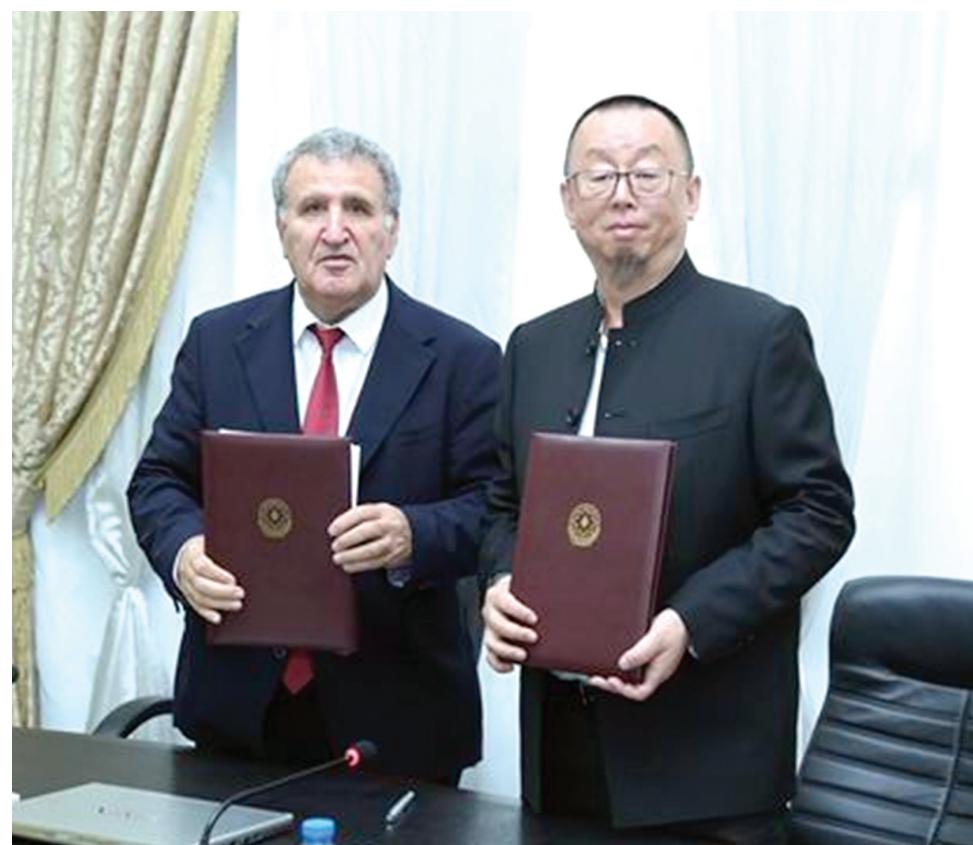
In general, passengers never survive plane crashes. But this time, Azerbaijan Airlines passenger plane crashed and 29 people survived. This is an extremely rare occurrence in aviation history.

Among the deceased were Captain Igor Kshnyakin, co-pilot Aleksandr Kalyaninov, and senior flight attendant Hokuma Aliyeva. It is precisely because of their professionalism and dedication to save others in last moments that we had the opportunity to see the most precious and noble qualities of mankind again.

Let us remember these names - Igor Kshnyakin, Aleksandr Kalyaninov, Hokuma Aliyeva. These names will definitely twinkle forever in the starry sky of mankind.

The Ministry of Foreign Affairs of Azerbaijan shared a video on the "X" social network, in which the voice of senior flight attendant Hokuma Aliyeva can be heard. In the last moments of her life, she tried to calm the passengers, asking them to fasten their seatbelts and repeatedly saying: "Everything will be fine." Facing death, her courage and composure brought great comfort to the passengers who were in extreme panic on board.

Some of the survivors express their gratitude to the flight attendants, noting that they gave clear instructions to avoid serious panic among passengers.

The Ministry of Foreign Affairs of Azerbaijan shared the audiorecording on the 'X' social network, stating: "People will never forget her voice". The senior flight attendant was actually planning to transfer to the airline for her legal career. This was her last flight as a flight attendant, but she did not expect it to be the last flight of her life.

Hokuma was once asked in the senior flight attendant exam how she would calm passengers in case of an emergency. Her answer was: "Trust the crew, everything is under control and everything will be fine". At the moment she faced the greatest challenge of her life, she proved the strength of this sentence through her actions.

Captain Igor Kshnyakin, with over 15,000 hours of flight experience, was extremely experienced. Out of those, 11,200 hours were flown as the captain. This captain, who once was a pilot of the Azerbaijan Air Force, had always behaved calmly and had excellent skills. In his decades of flight experience, he had overcome countless dangers. But this time, he could not, because he gave his life.

Co-pilot Aleksandr Kalyaninov, was a young and agile pilot. He coordinated with the captain to perform complex operations, extending the flight duration, and successfully flew the damaged plane over the Caspian Sea.

Asadov, the surviving flight attendant, said in an interview: "It's a miracle that we survived. We survived thanks to the heroism of the captain and the co-pilot."

This time, the plane made an emergency landing, and many people in Kazakhstan took a video. In the video they took, it can be seen that after a sudden stall in Aktau, the plane continued to glide up and down around the crash site for three laps and crashed.

There are news reports that the crew used the engine as the last means of control when the rudder surface failed. For over a hundred wave-like flights, the crew used increasing and decreasing engine thrust to change the plane's speed and altitude. Although these unconventional technologies are extremely challenging, they were the crew's only option to keep the plane in flight.

When the pilots realized that they could not control the elevator and it was impossible to make a standard landing, they consumed as much fuel as possible to reduce the plane's weight. They knew that without the elevator for pitch control, a soft landing would be impossible.

In the last 20 minutes of the flight, the pilot struggled to control the plane to ensure it could land at Aktau Airport on the eastern coast of the Caspian Sea. Before landing, he circled a figure-eight pattern over the airport, tried to aim at the runway, ultimately saving the lives of many passengers.

Despite their best efforts, the plane disintegrated during an emergency landing near Aktau. Footage shows that the plane oscillated as it approached the ground, and then disintegrated in the impact. The tail part of the plane remained relatively intact, and the passengers in the second half of the cabin survived. Unfortunately, flames engulfed the cockpit and the front of the cabin, taking the lives of the crew members and many passengers.

It should be mentioned that the plane could have crashed into the residents' houses in a village near the airport. The crew's timely decision to circle the airport prevented further civilian casualties.

There are videos on the Internet showing the plane's final moments from various angles.

The plane rapidly lost altitude, began to tilt to the right, and finally crashed into an open field. The nose of the plane plunged into the ground abruptly, resulting in a massive fire. However, the nose part acted as a significant buffer, leaving the wreckage of the rear fuselage relatively intact. This allowed many passengers in the rear cabin to survive.

If the crew had chosen to protect themselves, they could have taken other measures.

A similar story of heroism occurred on January 15, 2009, the miracle in the history of American Airlines - "The Miracle of the Hudson River". At that time, American Airlines Flight 1549 had its both engines disabled due to a bird strike. Captain Chesley "Sully" Sullenberger decisively chose to make an emergency landing on the Hudson River. With his extensive experience and calm judgment, he successfully brought all 155 passengers and crew members to safety without any loss of life. This incident is regarded as a classic example in aviation history. A Hollywood movie was made to depict the event. The film is called "Captain Sully", starring Tom Hanks as the captain.

After the passenger plane was damaged, the pilot's requests for an emergency landing were repeatedly denied, and none of the three nearby airports permitted the plane to land. Moreover, during the plane's flight over the Caspian Sea, electronic interference was used to cut off the GPS and communication signals of the plane, with the intent of forcing the plane into the sea and destroying evidence. It was simply unexpected for them that the pilots were so skilled. Relying on their excellent skills and tenacity, they managed to land such a damaged plane, saving 29 people. At this point, Russia is apologizing not only because of material evidence but also due to human evidence that is difficult to deny.

A member of the Azerbaijani Parliament clarified: "This plane was shot down over Grozny, on Russian territory. This cannot be denied. The perpetrator must bear criminal responsibility and pay compensation."

On Thursday, Azerbaijan declared a National Day of Mourning for the victims of the plane crash.

Currently, Azerbaijan Airlines has canceled its flights to Russia's cities, Sochi, Volgograd, Ufa, Samara, Grozny, Mineralnye Vody, and Makhachkala.

Kazakhstan Airlines and Israel Airlines have also taken similar action.

We once again express our respect to these great crew members. The revelation of the stories of these heroes to all mankind is: even in the face of the deepest and most desperate darkness, the light of human nature can still guide us to find a way out and illuminate the future.

Best regards,

Professor Li Lei
Eurasian International Laboratory
and Core Academy

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев,
Наргиз Пашиева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев,
Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов,
Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Арагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул.Истиглалийят, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000